

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

az 1895–96. iskolai évről.

SZERKESZTETTE:

KENESSEY BÉLA,

A THEOL. FAKULTÁS IGAZGATÓJA.

KOLOZSVÁR,

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET KIADÁSA.

1896.

Közművelődés irod. és műnyomdai részvénytársaság Kolozsvárt.

I. Adatok a theologiai fakultás történetéhez.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületnek a kolozsvári Ferencz József-tudomány-egyetemmel kapcsolatban álló theologiai fakultása abban a pompás palotában, a mely egyenesen e tanintézet czéljaira épült s a modern igényeknek minden tekintetben megfelelőleg rendeztetett be, a mult évi szeptember hó 15-én nyitattott meg s adatott át magasztos rendeltetésének.

Az egyházkerület theologiai intézetének felállítási tervo — a mint azt az egyházkerület Állandó Igazgató Tanácsának 1895. nov. 2-án tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvében közölt és a fakultás felavatási ünnepélyén elősorolt rövid történeti áttekintés mondja — oly alakban, a minőben az intézet tényleg megalapított és felállított, már a hetvenes években keletkezett. Az eszmét felszínre hozta a papképzés színvonalának emelése iránt az egyházkerület vezérlő férfiainak kebelében honolt gondoskodási vágy; megvalósításának formáját megadta, a czélra vezető irányt kijelölte és két évtizeden át folytatott nehéz munkálkodás után, az anyaszentegyház kiapadhatatlan élő tőkájének jóakarató segélyével, az intézet megalapításának és felállításának nemes munkáját diadalra juttatta *Szász Domokos*, az egyházkerület nagynevű püspöke.

Mikor 1870-ben, néh. br. Eötvös József, akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Kolozsvártt felállítandó új egyetemet tervezte, a mellé egy protestáns hittudományi kart is contemplált. Ő azonban 1871-ben elhalt és a mikor az 1872. évi XIX. t. cz. a kolozsvári Ferencz-József-tudomány-egyetemet megalkotta, ez minden reménykedés daczára, theologiai fakultás nélkül állított fel. A csalódás azonban nem törte meg azokat, a kik az egyházkerületben a vezérszerepet vitték s ha már az állam egyelőre nem szervezett fakultást a papképzésre az egyetemen, megpróbálták az egyházkerület önjerején

s az egyetemmel egyelőre csak szellemi kapcsolatba hozandó központi theologiai fakultás létesítését.

Az első indítványt erre nézve az 1874. évi egyházkerületi közgyűlésen id. gr. Bethlen János, Tisza László, Kerekes József, dr. Kolozsvári Sándor, Demeter Samu, Szabó Ádám és Szentkirályi Gábor tették meg. Ezen indítvány véleményezésre kiadatott volt az egyházmegyéknek és kollegiumoknak és az 1875-iki közgyűlés e vélemények alapján tárgyalás alá vette a kérdést s a Szász Domokos kolozsvári lelkész és egyházmegyei jegyző által készített kolozsvári egyházmegyei vélemény elvi elfogadása mellett kimondotta, hogy felismeri elsőrendű fontosságát annak, hogy az egyházkerületben mielőbb egy akadémiai színvonalon álló teljes központi theologiai seminarium állíttassék fel, de hogy ezen theol. seminárium mikor, hol, mily alapokból és minő elvek szerint lenne fellállítandó, arra vonatkozólag javaslat készítésére egy 15 tagú bizottságot küldött ki.

E véleményező bizottság egyik, és pedig annak elnöke által javaslatkészítésre fölkért tagja volt Szász Domokos, kolozsvári lelkész is, ki az ügy alapos tanulmányozására s lelkes felkarolására való készütséggel, a kérdést minden oldalról megvilágító véleményt és teljesen kész tervezetet terjesztett a bizottság elé. Tervezetében a közgyűlés által föltett kérdésekre felelve, hangsúlyozza, hogy a theol intézet lehető legsürgősebb felállítása szükséges, mert elodázása a papnevelés megmérhetlen kárára lesz; a hol? kérdést illetőleg határozottan Kolozsvár mellett nyilatkozik; itt az egyetem és itt a püspök állandó lakhelye; az egyetemi színvonalon álló tudományos és gyakorlati képesítés megszerzésére, valamint a protestáns lelkésztől méltán megvárható társadalmi műveltség elsajátítására ily alkalom egyebütt nem kínálkozik. Kiindulva a középiskolai tanárképzés felekezeti szempontból való fontosságából, s indítatva a tanár hiány miatt már akkor is gyakran fölmerült nehézségek által, a theologiai intézet kérdésével kapcsolatban felekezeti paedagogium berendezését is javasolta és pedig akként, hogy az egyetem tanárképző intézetébe járó ref. vallású növendékek a theologia internátusába és convictusába kedvezmé-

nyes ellátási díj mellett vétetvén fel, itt részesíttessenek a megkivántató vallás-erkölcsi nevelésben.

E tervezetet azonban, nem lévén még akkor kimutatva a fedezeti alap, a közgyűlés nem fogadta el, hanem az enyedi theologiai akadémiának fejlesztését és megerősítését határozta el; de egyuttal engedélyt adott a lelkes tervelőnek arra, hogy e különben szükségesnek ismert intézet felállításához megkivántató anyagi erő összegyűjtésén továbbra is buzgólkodjék. Ez időtől fogva a kérdés levétetett a napirendről; de az erőgyűjtés munkáját, az ügyet lelkesedéssel felkarolt férfiak szorgalommal folytatták s b. e. Mikó Imre gróf, volt egyházkerületi főgondnok, e célra tett 4000 frtos alapítványát rövid egymásutánban oly szép sikerrel követték a kisebb-nagyobb alapítványok, hogy a papképzés hiányának és a folyton fokozódó tanárhiány érzetének súlyosodásával, az 1889. évben ismét tárgyalás alá lehetett, illetőleg kellett venni e kettős intézet melőbbi felállításának sürgős kérdését, mikor is az egyházkerületi közgyűlés 62 jkvi szám alatt kelt határozatával kimondotta, hogy „Kolozsvárt, a m. kir. Ferencz-József tudományegyetemmel és a mellette fennálló m. kir. tanárképezdével, valamint a kolozsvári kollegiummal, mint gyakorló gimnáziummal kapcsolatban, az egyházkerületi theologia akadémiát és az állami tanárképezde ref. növendékeinek felekezeti paedagogiumát internátussal és konviktussal kiegészítve berendezi és lehető rövid idő alatt felállítja.“

E határozat értelmében az Igazgató Tanács adakozási felhívásokat bocsátott ki vagyonosabb hiveinkhez, oly kedvező eredménnyel, hogy az 1890. évi közgyűlésnek 29.548 frttal, a következő évi közgyűlésnek együtt 31.662 frttal, a 92-ikinek pedig 45,680 frttal; s végül az 1894. évi közgyűlésnek 52.262 frt alapítvánnyal és évi 294 frt évi járadékkal számolhatott be. Hatalmas lépéssel közeledett megvalósulásához az intézet ügye az 1891—93. évi egyetemes zsinatnak 1892. évi április 2-án hozott határozata következtében, melyben a debreczeni főiskolával kapcsolatban egy bölcsészeti fakultásnak tanárképző intézettel Debreczenben leendő felállítása és egy a kolozsvári tudományegyetemmel kapcsolatba hozandó ref. theologiai fakul-

tásnak Kolozsvárt való felállítása egyetemes egyházunk elsőrendű szükségei közé soroztatván, ezen intézetek felállíthatása czéljából általános adomány gyűjtés eszközlése elhatározott.

Ezzel a teher egyik része, t. i. a felekezeti tanárképző, illetőleg paedagogium felállítása más egyházkerületre ruháztatván s a theologiai alap időközben, az egyházkerületi vagyonekezelésben beállott változás folytán nyert töketöbbletből tetelesen gyarapíttatván, az intézet felállításához és fentartásához szükségesnek mutatkozott összeg már az 1894. év elején össze volt gyűjtve, úgy, hogy ennek az évnek tavaszán tartott egyházkerületi közgyűlés az intézet költségvetését 367,295 frt alap-tőke értékkel, 32,012 frt évi szükséglettel és 32,393 frt fedezettel, tehát 381 frt felesleggel megállapította, az intézeti épület tervét és költségvetését jóváhagyhatta, s az építkezés haladéktalan megkezdését engedélyezte, kimondván egyuttal annak az 1895-ik év szeptemberében leendő megnyitását, öt rendes tanárral és két docenssel a tanításnak megkezdését; megbizván az egyházkerület igazgatótanácsát: a szervezett tanári állomások betöltésével, a tudomány-egyetemmel való kapcsolat kérdésének tisztázásával és az intézetnek alkalmas időben leendő felavatóásával.

Az igazgatótanács eme felhatalmazás alapján eljárta minden irányban és pedig sikerrel. A mi első sorban a fakultásnak, a Ferencz József tudomány-egyetemmel való kapcsolata kérdéséről, az igazg. tanács megokolt előterjesztésére a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter, miután kihallgatta a tudomány-egyetem karait, az egyetemi tanács egyhangú pártoló ajánlata nyomán ápril. 18-án 18,936—1895 szám alatt kelt magas leiratával, a kapcsolatba hozatalt kiváló jelentőségű kedvezmények biztosításával engedélyezte. Leiratában a többek közt kijelenti, hogy nemcsak a ref. egyház, de egyenesen az állam érdekében állónak tartja, hogy a református papjelöltek szoros értelemben vett szakképzettségük mellett, hazai tudomány egyetem útján, minél szélesebb körű általános műveltségre tegyenek szert; ez által a kulturának minél hivatottabb terjesztőivé s a magyar állameszmének minél lelkesebb apostolaiává válnak. Miután pedig kétségtelen, hogy a theologiai tudományok

mellett nem volna lehetséges, hogy a papjelöltek a tudomány-egyetem rendes hallgatóiúl a röviddel ezelőtt fölemelt szabályszerű (20) óraszámra beiratkozhasanak s így a reájuk nézve oly fontos rendszeres egyetemi oktatásban részesüljenek, megengedi, hogy a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás növendékei, a kolozsvári tudomány-egyetem bölcsészet, nyelv- és történettudományi karán féléveik teljes beszámítására való jogosultsággal rendes hallgatókul úgy iratkozhasanak be, hogy a tanulmányi, fegyelmi és leczkepezésszabályzat 49. §-ától eltérőleg, csak heti 10 óra hallgatására köteleztessenek s az egyetemi rendes hallgatókat megillető összes jogokban és kedvezményekben részesüljenek, kivéve azokat az állami ösztöndíjakat, melyek a tanári pályára lépő s a tanárképezésbe járó ifjak számára vannak rendszeresítve. Ugyane leiratában megengedte a miniszter úr azt is, a mi hasonlóképen nagy elvi jelentőségű kedvezmény, hogy a fakultás hallgatói, a kikre nézve az egyetemen a heti 10 óra hallgatása kötelező lesz, a négyéves tanfolyam végzése után, azonnal, minden felterjesztés és felsőbb helybenhagyás nélkül bölcsészettudori szigorlatra jelentkezhetnek.

E mellett is hatályban marad azonban a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1888. július 19-én 23,728, szám alatt kelt azon kedvezményes rendelete, mely szerint a theologiai tanfolyamot végzett amaz ifjak, kik a tanári pályára is minősültséget akarnak szerezni, pótlólag az egyetemen csak két évi tanfolyam hallgatására kötelesek.

A fakultás szegénysorsú növendékeinek kilátás nyílik arra is, hogy az egyetemen a tandíj elengedés kedvezményében részesüljenek, a mennyiben pedig ez némelyekre nézve eszközölhető nem lesz, azok helyett a tandíj fizetésének terhét a fakultás alapja hordozza.

A fakultásnak a Ferencz József-tudomány-egyetemmel való jelenlegi kapcsolatára nézve az eddig tapasztalt többrendbeli félreértés és szándékos félremagyarázás kikerülése végett megjegyezzük, hogy ez nem azt teszi, mintha növendékeink egyszerre két pályát végezhetnének, u. m. a lelkészit és a tanárit, — a mi képtelenség volna, — hanem azt, hogy a theologus

ifjak azokat a bölcészeti, paedagogiai, irodalom- vagy hazai- és egyetemes történeti, modern nyelvi és alkotmánytani, valamint általános egyházjogtörténeti tanulmányokat végézik az egyetemen, a melyeket az ev. ref. egyetemes konventi tanterv részint mint kötelező, részint mint nem kötelező, de hallgatásukat óhajtandóknak mondott tárgyakat felsorol és a melyeket Budapesten pl. részben egy 6-ik, bölcészet-paedagogiai tanár, részben az egyházjog és gyakorlati theologia tanára adja elő, vagy Sárospatakon és Debreczenben a jogi-, illetőleg a bölcészeti szakon hallgatnak a lelkész-növendékek, csak hogy itt nálunk azzal az előnnyel, hogy a négy évi, illetőleg nyolcz félévi heti 10 órai hallgatás után minden külön kérelmezés nélkül bármikor tudori szigorlatot (doctoratus) tehetnek a következő szakcsoportokból: 1. Philosophia (aesthetika, paedagogia); 2. Aesthetika (philosophia, magyar irodalom története); 3. Paedagogia (philosophia, hazai- vagy egyetemes történet); 4. Egyetemes történelem (hazai történet, magyar irodalom történet.) és 5. Magyar irodalom (aesthetika, valamely modern nyelvtudomány, vagy irodalom története). E felsorolt szakcsoportok bármelyikéből tesz szigorlatot: bölcészettudori oklevelet nyer.

Az egyetemen a heti 10 órának hallgatására intézetünk csak azokat kötelezi, a kik mint lelkész-növendékek az első évre vették fel, tehát a kik az egyetemen is a nyolcz félév hallgatásával megszerezhetik maguknak a tudori szigorlat letehetésére a jogot; a későbbi évfolyamokra belépő növendékek csak egyes, magán a theologiai fakultáson elő nem adott, de a konventi tanterv által kötelezőknek előirt tantárgyak hallgatására köteleztetnek. A lefolyt első iskolai évi tanrendünk, — melyet alább lesz szerencsénk közölni, — mutatja, hogy e kapcsolat folytán a növendékekre semmi túlterhelés nem nehezedett, sőt a két félév tanulmányi eredménye, a mint ez a szigorlatokon nyert osztályzatokból kitünik, a legtöbb ifjunál elég megnyugtató volt.

De visszatérve a fakultás megnyitásának előzményeihez, meg kell még említenünk, hogy az egyházkerület Igazgató Tanácsa az 1894. évi kerületi közgyűlés 23. jk. sz. a. nyert megbízatásának megfelelőleg a fakultás tanári karát meghívások

útján szintén szervezte s az 1895. év tavaszán tartott egyházkerületi közgyűlés már a tantestületet megerősíthette és helybenhagyhatta az Igazgató Tanácsnak az intézetnek ugyanezen év szeptember havában leendő megnyitására vonatkozó előterjesztését is.

A megjelölt időre a Trencsin-téren emelt palota is elkészült, belsőleg is, internatusa és convictusa is teljesen berendeztetett, hogy így készen fogadja kebelébe az előbb már kibocsátott „Tájékoztató” alapján jelentkezett ifjúságot.

A fiatal tanintézet első évi és a kezdet nehézségeivel is küzdő munkáját megítélni, nem a mi feladatunk s még kevésbé lehetünk arra jogosítva, hogy ez egy évből bármi tekintetben is himet varrjunk a jövőre nézve. Ez túlkorai volna. Itt még csak arról lehet szó, hogy egy olyan közszellem inaugurálását kezdjük meg, a mely hosszú évek folyamán kifejlődve, majd egykor hagyományossá válhatik, a mikor évtizedekre, egész lustrumokra tekinthet majd vissza a még most csak első, próbálkozó lépéseit tevő intézetünk.

Kitüntetések azonban már is előlegeztettek neki s ezeket míg egyfelől soha el nem évülő emlékeinkül tekintjük, addig másfelől oly kötelezvényekül nézzük, mint a melyek nagy és szent munkával tettek bennünket adósokká.

Az alig megnyílt intézet 1895. szeptember 22-én Ő császári és apostoli királyi Felségének, hazánk fölkezt királyának látogatásában részesült. Ő Felsége behatóan megtekintette az egész intézetet s a látottak felett legmagasabb meglegedését és elismerését nyilvánítván, nevét az intézet vendégkönyvébe elsőnek beírni kegyeskedett.

A másik kiváló kitüntetése theologiai fakultásunknak az 1895. évi november hó 3-án tartott felszentelési ünnepély volt, a melyen Magyarország kormányának elnöke és vallás- és közoktatásügyi minisztere, br. Bánffy Dezső és dr. Wlassics Gyula Ő nagyméltóságaik egyenesen a kormány nevében vettek részt és a melyen egyetemes ref. egyházunk egész konventje, a testvér főiskolák küldöttjei, a Ferencz-József tudomány-egyetem rectora és tanári kara, az erdélyi ev. ref. egyházkerület világi

és egyházi képviselői s Kolozsvár nagy és előkelő közönsége jelentek meg.

E két kitüntetésnek meg van a megtiszteltetésen kívül is a maga nagy jelentősége. Ő Felsége legmagasabb megelégedésének és elismerésének kifejezése záloga annak is, hogy az az egyetemes egyházi és állami érdek, a mely a kultuszminiszteri leiratban (18.936:1894. sz.) hangoztattatott, a mikor a tudományegyetemmel való kapcsolat létesített, és a melynek fakultásunk szolgálatába állott, csak Ő Felségének legmagasabb tetszésével is találkozható úton valósulhat meg. Míg a miniszterelnöknek és kultuszminiszternek az intézet felszentelési ünnepélyén való részvétele ama méltánylást juttatták kifejezésre, a melylyel fakultásunk kulturális hivatásának fontossága iránt viseltetnek. Végül az ev. ref. egyetemes konvent jelenléte arról győzött meg bennünket, hogy fakultásunkat feladatai megoldására irányuló munkájában az egész magyar ev. ref. egyház jó indulata kíséri és támogatja.

Mindezek előlegek, a melyeket az ifjú intézet kiérdemelni tartozik, hogy többről-többre, diadalról-diadalra mehessen Annak a kegyelméből, a ki a magvetést megáldja s a ki a plántálásra és öntözésre előmenetelt ad!

A növendékek száma. A theologiai fakultásra beiratkozott összesen 34 hittanhallgató és 37 bölcsészeti-hallgató, továbbá kétszeres tartási díj fizetése mellett felvétetett 3 joghallgató. Év elején az internatusi növendékek összes száma tehát 74 volt.

A hittanhallgatókat illetőleg az I. évre beiratkozott 16, a II-ikra 10, a III-ikra 4 és a IV-ikre szintén 4. Az első évek közül mindjárt a tanév elején pályát változtatott 3 s az intézetből el is távozott; október 11-én tanácslólag elutasított 1; a III-ad évesek közül pedig még szept. 20-án szintén más pályára (a tanárira) lépve át, a budapesti egyetemre ment 1. Januárius elején fegyelmileg kiutasított 1 első éves theologus, a II-ik félév elején szigorlatok tevése nélkül eltávozott 1 s részint a tanári, részint a jogi pályára lépett át 2 első éves és 1 másod éves hittanhallgató, az utóbbiak azonban benmaradtak az internatusban; a II-od évesek közül Debreczenbe visz-

szament 1 s vele távozott el egy, szintén a tiszántuli egyházkerületbe tartozó theologus ifjú, összesen tehát 12 s így a tanévet elvégezte 22, illetőleg, miután a II-ik évről a II-ik félévben a tanári pályára átlépett ifjú a theologiai tantárgyak egy részit is hallgatta, 23.

Azokat, a kik tudják, hogy a pályát választó ifjakat sokszor minő körülmények befolyásolják, nem lepheti meg, ha mindjárt az év elején, vagy a II-ik félév kezdetén egyesek más pályára lépnek át; valamint az sem szokatlan, — fájdalom, — hogy tanácslólag, vagy egyenesen fegyelmileg kell egyeseket valamely tanintézetből elutasítani. De be kell vallanunk azt is, hogy azokat, a kik részint más tanintézetbe távoztak, részint régebbi iskoláikba tértek vissza, főleg az vitte el intézetünkől, hogy itt nem volt még módunkban őket oly keresetforásokkal ellátni, a melyekből a többnyire igen szegény sorsú ifjak magukat fenntarthatták volna. Az ünnepi követségek (legációk) ügye nem volt még intézetünkre nézve egyházkerületileg rendezve Magán-órákat az ifjak közül csak néhány tudott kapni, miután a város közönsége a magántanítókat részint a kollegiumtól, részint az egyetemi hallgatók közül szokta volt eddig beszerezni. Magában a város közönségében is még gyökeret kell vernie intézetünknek, hogy bizalmával ifjaink felé forduljon.

Egyházkerületünkben eddig minden kollegiumnak meg volt a legátus küldési joga s az egyházak e kollegiumok szerint fogadtak el legátusokat, úgy hogy tőlünk a három nagy ünnep alkalmával csak egyes, intézetünk iránt jó indulattal viseltető egyházak kijelölés útján kértek ünnepi követet. Karácsonykor csak 8, husvétkor 12 s pünköskor 14 ifjú hivatott ki ilyen módon. A legközelebről, július 6. és köv. napokon tartott egyházkerületi közgyűlés azonban 59. jzkv. számú határozatával az Igazgató Tanácsot megbizta, hogy az ünnepi követségek ügyét is az egyházi törvények vonatkozó §§-ai alapján az egész egyházkerületben rendezze s ekként a jövőre már a legációk is segítségére lesznek ifjainknak. A legációk száma az egyházkerületben összesen 138; ezekből a theologusok számának megfelelő lesz fakultásunkhoz csatolható. A legátu-

mok 16—60 frt között vannak; úgy hogy e réven növendékeink tetemes segélyben fognak részesülni.

Az egyházkerület Igazgató Tanácsának, főleg pedig nagy érdemű püspökünknek eléggé meg nem hálálható gondoskodása kegyes volt ugyan az egyetemi tandíjak megfizetésén és a theologusoknak teljesen ingyenes ellátásán kívül még 10 ifjú számára havonkénti 5, illetőleg 4 frtnyi ösztöndíjat is kiutalványozni; de még ez is alig pótolhatta azt, a mit ifjaink esetleg magánórákból, vagy legációkból szerezhettek volna. Reméljük, hogy a közönség támogatása is segítségünkre fog jöni a jövőben szegénysorsú növendékeink ellátásában.

A mint már említettük a beiratkozott bölesészethallgatók száma az év elején 37 volt, ezek között végzett lelkészjelölt, a kik hosszabb, vagy rövidebb ideig már segédlelkészek is voltak, 8. A 37 beiratkozott tanár-növendék közül 31 ev. ref. és 6 ág. h. ev. vallású volt. Évközben ez ifjak közül még szept. 19-én eltávozott 1, okt. 1-én szintén 1; a II-ik félév elején nevelőnek ment 1, míg tanácslólag elutasított szintén 1. Ezek szerint a tanévet végezte összesen 33; illetőleg a theologusok közül ide átlépett s az internatusban bennmaradt ifjakat is ide számítva 35.

Ime a világos bizonyíték a mellett, hogy a biztosabb és a kedvezőbb jövővel biztató tanári pályára lépő ifjak számánál kevésbé fordul elő a hullámvás; pedig ez ifjak közül egyetlenegy sem részesült sem ingyenes ellátásban, sem az intézet részéről valamely ösztöndíjban, holott az anyagi javakban ők sem dúskálkodtak, sőt a legnagyobb részük igen szegény sorsban volt; de hamarabb célhoz juthatnak és nekik legalább úgy tetszik, hogy anyagilag is jutalmazóbb lesz a tanári, mint a lelkészi pálya. Mesterséges eszközökkel sem rávinni, sem valamely pályán az ifjakat megtartani nem lehet. Ezt a régi meggyőződésünket az intézetünkben tapasztaltak is még inkább megerősítették.

II. A fakultás előljárósága és tanári kara.

1. A fakultás előljárósága.

A fakultás az erdélyi ev. ref. egyházkerület tulajdona s mint ilyen annak kormányzata és főfelügyelete alatt áll. Egészen a f. é. július hó 6 s köv. napjain tartott egyházkerületi közgyűlésig, a melyen a fakultás előljárósága szerveztetett, az egyházkerület állandó Igazgató-Tanácsa vezette a fakultás ügyeit. A megjelelt egyházkerületi közgyűlés megerősítvén a fakultás törvényeit és rendtartási szabályait, ezek alapján megválasztotta ennek előljáróságát is. *Főgondnok* lett: *Gyarmathy Miklós* volt alispán, a kolozsvári nemzeti színház intendánsa, igazgató-tanácsos, egyházmegyei gondnok stb. *Algondnokok*: *Dr. Vályi Gábor*, egyetemi ny. r. tanár és igazgató-tanácsos és *Dr. Szádeczky Lajos*, egyet. ny. r. tanár.

Az előljáróság ügykörét a törvények és rendszabályok ide vonatkozó szakaszai állapítják meg. (L. Törvények és Rendsz. 8 s köv. §§-ait)

2. A fakultás tanári kara.

Kenessey Béla, igazgató, az ó- és új szövetségi irodalom-történet és a biblica theologia tanára, igazgató-tanácsos. Született Szegeden 1858. szept. 14-én. Iskoláit a budapesti ref. egyház nép- és középiskoláiban végezte. 1877-ben az egyetemre a bölcsészeti karra iratkozott be; de a lelkészi pálya iránt való hajlama 1878-ban a budapesti ev. ref. theologia-akadémiára vitte át. Az 1881—82-ik iskolai évet Hollandiában az utrechti egyetemen töltötte s ugyanekkor nagyobb tanulmány-utat tett Hollandiában, Angliában és Németországban. Az 1882—83-iki iskolai év második felében már mint magántanár (docens) alkalmaztatott a budapesti ev. ref. theol. akadémián, a hová, miután előbb 1884. februárjától szeptember elejéig a budapesti egyházban segédlelkész is volt, 1884. őszén választatott meg előbb rendkívüli, majd 1886-ban rendes ta-

nárnak a héber exegesis és biblica theologia tanszékére. 1891-ben a dunamelléki ref. egyházkerület egyházi aljegyzője lett; 1892. óta pedig az Orsz. ref. egyh. Közalap előadója. Irodalmi munkásságát illetőleg 1879. óta folyton rendes belmunkatársa a Prot. Egyházi és Iskolai Lapnak. 1881—82-ben külföldön léte alatt több czikke jelent meg az „Utrechtsche Courant”-ban, melyekben hazai közoktatási viszonyainkat ismertette. 1889—95-ben a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság titkára volt s mint ilyen szerkesztette a társaság kiadványait, ezek között a Protestáns Szemlét. 1882-től fogva az ő szerkesztésében jelenik meg a Protestáns Árvaházi Képes Naptár. A Prot. Egyh. és Isk. Lapon kívül nagyobb tanulmányai, értekezései és vezércikkei különböző lapokban és folyóiratokban jelentek meg, u. m. a Prot. Közlönyben, a Pesti Naplóban, a Századokban, a középiskolai tanáregyesület Közlönyében, a Nemzeti Nőnevelésben és a Protestáns Szemlében stb. Önállóan megjelent művei: János evangéliumának isagogikai ismertetése (1884); A Hexateuch előállása (1886); Új évi egyházi beszéd (1887); Az ó-testamentum paedagogiája (1887); Keresztyén tanítások (egyházi beszédek 1891); Jelentés az Orsz. Ref. Egyh. Közalap tíz éves működéséről (1892); A Biblia női alakjai (1894) és Lelkészavatási beszéd (1896.) A sajtó alatt levő biblia-revisió számára a Birák könyvét és a Királyok két könyvét dolgozta át. Tagja az ev. ref. Egyetemes Tanügyi Bizottságnak; alapító és választmányi tagja a Magy. Prot. Irodalmi Társaságnak; választmányi tagja továbbá az Orsz. Prot. Árvaegyletnek, a Lorántffy Zsuzsánna jótékony nő-egyletnek, a ref. ifjúsági- és a Mária-Dorothea egyesületnek.

Molnár Albert, a gyakorlati theologia ny. r. tanára. Született 1849. decz. 21. Héderfáján (Kis-küküllő vm.)-Középiszkoláit Marosvásárhelytt, a theologiai tanfolyamot Nagy-Enyeden végezte. Majd Marburgban két, Lipcsében egy s Utrechtben szintén egy félévet töltött. Tanulmányai végeztével előbb Marosvásárhelytt, majd Budapesten a Szőnyi intézetében tanárkodott. Azután Mező-Sámsondon, később Marosvásárhelytt lett lelkész. Innét hivatott meg a fakultás gyakorlati theologiai tanszékére. Irodalmi munkásságát Fortlage pszichologiai és böl-

csészeti értekezései egy nagy részének lefordításával és közrebocsátásával kezdette meg. Egyéb tanulmányai „A drámai költészetről“ „A tragikai bűnről“ és „Oedipos Kolonosban“ Kitünt a „Predikátori tár“-ban s a „Kalászok“-ban megjelent egyházi beszédei és imái által. Tagja az Emke-nek.

Dr. Kecskeméthy Csapó István, az ó- és újszövetségi írásmagyarázat és a hébernyelv ny. r. tanára, az internatusban a család-anya (pater familias) tisztét viseli. Született Pakson 1864. jan. 31. Középiskoláit Gyöngyösön és Nagy-Kőrösön, a theologiai tanulmányot pedig a budapesti ref. theologiai akadémián végezte (1884—88). 1888. szept.—1890. okt. Szász Károly dunamelléki püspök mellett volt püspöki titkár, e közben a budapesti tudomány-egyetemet is látogatta, hol 1890. máj. 17. bölcsészettudorrá avatott a keleti- és összehasonlító nyelvészetből 1890. okt.—1894. febr. Budán volt helyettes,— azután Pakson rendes lelkész. 1895. jan. végén mint már a fakultás rendes tanára Nagy-Enyedre ment kiegészítő theol. tanárnak. Értekezései a Prot. Egyh. és Iskolai Lapban jelentek meg. Önállólag is megjelent az Ének-énekéről írott tanulmánya. Szerkeszti a Kis Tükör népies vallásos heti lapot, továbbá a „Koszorut“, mint a Magy. Prot. Irod. Társ. kiadványát. Rendes és választmányi tagja a Magy. Prot. Irod. Társaságnak, a Lorántffy Zsuzsánna jótékony nőegyletnek, a ref. ifjúsági- és a budai nőegyletnek; továbbá tagja a „Nagypénteki Társaság“-nak és a Magyar Történelmi Társulatnak.

Pokoly József, az egyháztörténelem és egyházjog ny. r. tanára, a fakultás könyvtárnoka. Született 1866 decz. 5-én Órben (Szabolcs vm.) Középiskoláit Késmárkon és Sárospatakon, a theologiai akadémiát pedig Sárospatakon és Debreczenben végezte. 1889—1894 nevelő volt Tisza Kálmán házánál, a mely idő alatt a budapesti tudomány-egyetemen a jogi szakot teljesen elvégezte. 1894. májustól geszti lelkész volt. Irodalmi működése a Prot. Egyh. és Isk. Lapban és a Debreczeni Prot. Lapban megjelent értekezésekből s a Protestáns Szemlében kiadott két terjedelmesebb tanulmányból, u. m. „A magyar prot. házassági jog rövid története 1876-ig“ s „A magyar prot. egyházak vagyoni viszonyai“ áll. Alapító tagja a Magy.

Prot. Irodalmi Társaságnak; rendes tagja a Magyar Történelmi és a Szepesmegyei Történelmi Társulatnak.

Nagy Károly a syshematika theologia és vallásbölcészet ny. r. tanára, a tanári szék jegyzője, az önképző-kör és az ének- és zene-egylet tanárelnöke Született 1868. okt. 27. Kis-Borosnyón (Háromszék vm.) Középiscoláit és a theológiát Nagy-Enyeden végezte; 1890—92-ben Marburgban és Utrechtben hallgatott theologiai és bölcészeti előadásokat. Theologiai magán-tanári képesítést nyert Nagy-Enyeden 1892. szept. 2. 1892. szept.—1894. márcziusig brassói, 1894. márcz. — 1895. szeptemberig pedig nagy-enyedi lelkész volt. Mint theol. tanár szolgál 1894. szeptembertől, előbb Nagy-Enyeden kiségitő tanár minőségben, 1895. szeptembertől Kolozsvártt, mint rendes tanár. Önállólag megjelent tanulmánya: „Kálvin theológiája“ (1895); másik értekezése: „Dr. Kovács Ödön irodalmi munkássága“ cz. alatt a Dr. Kovács Ödön 25 éves tanári jubileumára kiadott „Emlékkönyv“-ben (1895) látott napvilágot. Tagja az Erdélyi Muzeum Egyletnek és a Magy. Prot. Irodalmi Társaságnak.

Farkas Lajos a zene- és ének és zeneelmélet segéd-tanára. Született Nagyfaluban (Szabolcs vm.) 1867. ápr. 25. Középiscoláit és a theológiát Sárospatakon végezte. Majd Nagy-Kálló-ban és Mándokon volt segédlelkész. A tanári pályára készülendő jött Kolozsvárra. Elméletileg és gyakorlatilag kiváló képzettségű zenész. Irodalmilag a Protestáns Szemlében közölt „Az új énekes könyv bírálata zenészeti szempontból“ című nagyobb tanulmányával tünt ki. Vezetője az ifjusági ének- és zeneegyletnek.

A tanári kar a maga lelkészképzési és nevelési céljait nemcsak a tanári kathedrán kívánja elérni és illetőleg nemcsak ott látja tudományos előadásaival betöltve, hanem úgy érzi, hogy egyenesen a lelkész-nevelés érdekében intensiv egyháztársadalmi tevékenységet is kell kifejtjenie. A tanári kar észrt vett a templomi igehirdetésben, a mikor a reformáció évfordulóján, az adventi vasárnapokon, új-évkor, papszentelés-kor és pünkösztkor a kolozsvári templomokban végezte a szolgálatokat. Továbbá 1895. nov. 27— a f. é. márcz. 29-ig terjedő idő alatt vasárnaponkint a fakultás disztermében biblia

magyarázatokkal egybekötött vallásos összejöveteleket tartott a közönség folytonos és nagy érdeklődése mellett az internatusi ifjuságnak is részben tényleges részvételével s végül ugyan- csak a fakultás dísztermében az adventi és a böjti időszak alatt összesen kilencz felolvasó estélyt rendezett, népszerű módon, de tudományos alapokon mutatva be az advent alatt Jézus korának vallási és politikai pártjait, (e felolvasások külön füzetben is együttesen megjelentek, mint külön lenyomat a Prot. Közlönyből), míg a böjt alatt meg Jézus szenvedéseinek, a passiónak története képezte a felolvasások tárgyait. (A végvacsora, Jézus a Gecsemáné kertben, Jézus a főpap udvarán, Krisztus Pilátus előtt és Jézus a kereszten. A végvacsora és Krisztus Pilátus előtt a Prot. Közlönyben jelentek meg.)

Mind e munkánál az a meggyőződés vezette tanári karunkat, hogy az ilyen formájú tevékenységet is látva növendékeink, a tudományos előkészülés nem lesz rájuk nézve csupán elméleti értékű, hanem egyszersmind az ő életüket is megtermékenyítő erőkké válnak azok a felséges igazságok, a melyek az isteni kegyelem által kijelentettek és pedig nem azért, hogy a szórszálhasogatásnak, vagy elméleti speculatióknak legyenek tárgyai, hanem hogy az életet újjászülő, az egyént és a társadalmat megszentelő erőkké magasztosuljanak.

III. A fakultás tanrendje az I. és II. félévben.

A. A theol. szakon előadott tantárgyak:

1. *Ó-szövetségi biblika theologia.* Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 8—9-ig. *Kenessey Béla* ny. r. tanár, a IV. tanteremben.

2. *Ó-szövetségi isagogika.* Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 9—10-ig. *Ugyanaz* a III. tanteremben.

3. *Liturgika.* Heti 2 óra; pénteken 10—11-ig, szombaton 11—12. *Molnár Albert* ny. r. tanár a IV. tanteremben.

4. *Katechetika.* Heti 2 óra; hétfőn és csütörtökön 10—11-ig. *Ugyanaz*, ugyanott.

5. *Szónoklati gyakorlatok és gyakorlati biblia magyarázat.* Heti 2 óra; 3—5-ig. *Ugyanaz* a III. tanteremben.

6. *Homiletikai seminarium.* Heti 2 óra; kedden 3—5-ig. *Ugyanaz* a IV tanteremben.

7. *Héber nyelv.* Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 10—11-ig. *Dr. Kecskeméthy István* ny. r. tanár a III. tanteremben.

8. *Újszövetségi hellen nyelv.* Heti 2 óra; kedden, csütörtökön 10—11-ig. *Ugyanaz*, ugyanott.

9. *Ó-szövetségi szentírás-magyarázat.* Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 11—12-ig. *Ugyanaz*, ugyanott.

10. *Új-szövetségi szentírás-magyarázat.* Heti 3 óra; kedden, csütörtökön 11—12-ig, pénteken 12—1-ig. *Ugyanaz* a IV tanteremben.

11. *Magyar protestáns egyházjog.* Heti 4 óra; kedden, csütörtökön, szombaton 8—9-ig, pénteken 9—10-ig. *Pokoly József* ny. r. tanár a IV tanteremben.

12. *Egyetemes egyháztörténet.* Heti 4 óra; kedden, csütörtökön 9—10-ig, szombaton 9—11-ig. *Ugyanaz* a III. tanteremben.

13. *Keresztyén erkölcstan.* Heti 3 óra; kedden, szerdán, csütörtökön 7—8-ig. *Nagy Károly* ny. r. tanár a IV. tanteremben.

14. *Dogmatörténet.* Heti 2 óra; pénteken, szombaton 7—8-ig. *Ugyanaz*, ugyanott.

15. *Vallás-bölcsészet.* Heti 3 óra; kedden, csütörtökön, szombaton 8—9-ig. *Ugyanaz* a III. tanteremben.

16. *Egyházi ének.* Heti 1 óra; pénteken 2—3 ig. *Farkas Lajos* ének- és zenetanító, a zeneteremben.

17. *Egyházi zene.* Heti 3 óra, hétfőn, szerdán, pénteken 11—12-ig. *Ugyanaz*, ugyanott.

B. A Ferencz József tudomány-egyetem bölcsészet-, nyelv- és történet-tudományi karán hallgatandó előadások:

1. *Psychologia.* Heti 4 óra; hétfőn, csütörtökön 5—7-ig. *dr. Schneller István* ny. r. tanár, a IX. tanteremben.

2. *Neveléstan.* Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 8—9-ig. *Ugyanaz* a VIII. tanteremben.

3. *Logika* a II. félévben, dr. Böhm Károly ny. r. tanár.
4. *A XVI. század költészetének története*. Heti 4 óra; csütörtökön, szombaton 3—5-ig. Dr. Széchy Károly ny. r. tanár a VIII. tanteremben.
5. *Francozia nyelvtan, kezdőknek*. Heti 3 óra; hétfőn, szerdán, pénteken 5—6-ig Graf Jakab magántanító az I. tanteremben.
6. *Francozia nyelvtan, haladottak számára*. Heti 2 óra; szerdán, pénteken 6—7-ig. Ugyanaz a XIII. tanteremben.
7. *Angol nyelvtan*. Heti 2 óra; kedden, pénteken 6—7-ig. dr. Kovács János magántanító a XV. tanteremben.

Jegyzet. Az első évre jött hittanhallgatók 10 rendszeres óra mellett rendszeres egyetemi polgárok lévén, a mennyiben a reájok kötelezőleg előírt tantárgyak óraszámára a tizedel nem érné, a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karba szabadon választott előadások hallgatásával azt legalább 10 órára kiegészíteni kötelesek.

Tervezet a theol. fakultás növendékeinek doktori szigorlata s egyetemi tanulmányai tárgyában.

A. A szigorlat.

Bármely szakcsoportból tesz szigorlatot a jelölt: bölcsészettudori oklevelet nyer.

A szakcsoportok a jelöltek tanulmányaira tekintettel, a szigorlati szabályzat 8. §. harmadik kikezdésének alkalmazásával, a következőleg állapíthatók meg:

1. *Philosophia*; aesthetika; paedagogia.
2. *Aesthetika*; philosophia; magyar irodalom története.
3. *Paedagogia*: philosophia; hazai, vagy egyetemes történet.
4. *Egyetemes történelem*: hazai történelem; magy. irod. történet.
5. *Magyar irodalom*; aesthetika; valamely modern nyelvtudomány, vagy irodalom története.

B. Egyetemi tanulmányok.

I. Évfolyam.

I. Semester.	II. Semester.
I. *Bölcsészet (logika, pszichologia és b. tört.) 4 óra.	I. *Bölcsészet (logika, pszichol. és b. tört.) 4 óra.
II. *Nevelés elmélete 3	II. *Nevelés elmélete 3
III. *Magy. irod. története 4	III. *Magyar irodalom tört. 4
IV. *Valamely modern nyelv 2 „	IV. *Valamely modern nyelv 2 „
Összesen 13 óra.	Összesen 13 óra.

II. Évfolyam

I. Semester.	II. Semester.
I. Bölcsészettörténet 4 óra.	I. Bölcsészettörténet 4 óra.
II. Paedagogia története 3	II. Paedagogia története 3
III. Magy. irod. története 4	III. Magy. irod. története 4
IV. *Valamely modern nyelv 2 „	IV. *Valamely modern nyelv 2
Összesen 13 óra.	V. *Aesthetika 2 „
	Összesen 15 óra.

III. Évfolyam.

I. Semester.	II. Semester.
I. Tanítás elmélete 3 óra.	I. *Hazai, vagy egyet. tört. 4 óra.
II. *Hazai vagy egyet. tört. 4	II. Logika 3
III. *Psychologia 4	III. Valamely modern nyelv 3
IV. *Valamely modern nyelv 2 „	Összesen 10 óra.
Összesen 13 óra.	

IV Évfolyam.

I. Semester.	II. Semester.
I. *Alkotmányjog 5 óra.	I. *Alkotmányjog 5 óra.
II. *Közegészségtan 2	II. Aesthetika 2
III. *Valamely modern nyelv 3 „	III. *Valamely modern nyelv 3 „
Összesen 10 óra.	Összesen 10 óra.

Jegyzet: Jelen tervezet a theol. fakultás azon növendékei számára, akik 1—4 évig a kolozsvári theol. fakultáson hallgatnak és pedig úgy van egybeállítva, hogy a tervezet második részében felsorolt tantárgyak hallga-

tása után az első részben említett 5 szakcsoport bármelyikéből bölcsészeti doktori szigorlatot tehetnek. Azonban a hittanhallgatók hajlamaiknak megfelelően — a *-al jelzett előadások kivételével, — a melyeknek hallgatása feltétlenül kötelező, — bármelyik szakcsoportban szabadon választhatják meg tantárgyaikat, a melyeket hallgatni, s a melyekből majdan bölcsészeti doktori oklevelet szerezni óhajtanak; az így választott előadások óraszámának azonban legalább 10-nek kell lenni.

IV. Alap- és lelkész-képesítő vizsgák és szigorlatok.

Fakultásunkon az első alapvizsga 1895. szept. 12-én tartott meg, a melyre 6 ifjú jelentkezett, a kik közül *jeles* eredménnyel vizsgázott 1, *jóval* szintén 1, *elégséggel* 4. Ezek alapján mind a hat ifjú felbocsáttatott a III. évré.

A lelkész-képesítő vizsgák folytatólagosan szept. 13-án és 14-én tartattak meg.

Az első képesítő vizsgára jelentkeztek öten, a kik közül kettő *jeles*, kettő *jó* és 1 elégséges osztályzatot nyert.

A második képesítő vizsgát 12 segédlelkész tette le és pedig *jeles* eredménnyel 1, *jó-val* 10, *elégséggel* 1.

Az első félévi szigorlatok 1896. január 16—31-ig tartattak meg, a mikor többször volt szerencsénk főt. és mélt. Szász Domokos püspök úrhoz. A szigorlatot letett 26 ifjú közül *jeles* eredménnyel kollokvált 6, *jó-val* 12, *elégséggel* 3 s egy-egy tantárgyból javító szigorlatra utasított 3.

A második félévi szigorlatok idejéül május 18—június 6. napjai tüzetek ki, a mely alatt 22 ifjú állott szigorlatra. *Jelesen* kollokvált 5, *jól* 11, *elégséggel* 2, egy-egy tárgyból javító szigorlatra utasított 3, pótszigorlatra *jó* az ősszel több tárgyból 1, a ki atyjának időközben bekövetkezett halála miatt volt kénytelen a szigorlatoktól elmaradni.

V. A fakultás könyvtára.

Mint egész intézetünk, úgy könyvtárunk is egészen új alapítás.

A könyvtár költségeire költségvetésileg évenkénti 500 frt van felvéve. E mellett az Igazgató Tanács felhívást tett közzé

az erdélyi ev. ref. kollegiumokhoz és egyesekhez intézetten, részint hogy a könyvtáraikban lévő theologiai szakmunkákat, a melyeket nélkülözhetnek, küldjék be könyvtárunknak, részint pedig, hogy szives ajándékaikkal gyarapítsák mostalakult bibliothekánkat. A felhívásnak igen szép eredménye lett, a mint azt az alábbi, Ntisz. *Pokoly József* könyvtárnok úr által hivatalosan összeállított kimutatás tanusítja.

Az adományokban maga főtiszteletű püspökünk *Szász Domokos* úr ő méltósága járt legelől, a ki gazdag könyvtárából 415 művet ajándékozott 640 kötetben, illetőleg füzetben, azzal a kikötéssel, hogy ez az adomány egy complexumban az ő neve alatt kezeltessék.

<i>Egyéb adományok:</i>	Mű.	Kötet vagy füzet.
1. Koncz József marosvásárhelyi tanár	153	241.
2. Incze Jánosné úrnő	145	240.
3. Herepei Károlyné úrnő	223	650.
4. A marosvásárhelyi ev. ref. kollegium	184	401.
5. A sepsi szentgyörgyi ev. ref. kollegium	85	146.
6. Az Igazgató-Tanács	103	103.
7. Sárkány Ferencz tanár hagyatéka	90	151.
8. Kenessey Béla igazgató	52	77
9. Bartha Lajos esperes	30	47.
10. Sylvester Domokos szászvárosi lelkész	7	8.
11. Csák Emil ev. ref. lelkész	11	11.
12. Lénárt József esperes	27	40.
13. Szász Béla nyug. egyet. tanár	8	20.
14. Deák Lajos tantelügyelő	11	22.
15. néh. Nagy Péter püspök hagyatékából	25	56.
16. Márki Sándor egyet. tanár	6	7.
17. Lőrinczy Gábor ev. ref. lelkész	1	12.
18. Révész Kálmán kassai ev. ref. lelkész	1	1.
19. Dr. Erdős József theol. akad. tanár	2	2.
20. Becker J. berlini miss. lelkész	7	7.
21. Doby Antal (Homonna)	1	1.
22. Dr. Szádeczky Lajos egyet. tanár	1	1.
23. A Magyar Történelmi Társulat ajándéka	8	27

Fogadják a nagylelkű adományozók e helyen is hálás köszönetünket.

A felsorolt adományokon kívül kaptunk még egy csomó iskolai értesítőt, melyek között nem egy egész monografia, a mennyiben az ezredév alkalmából az egész iskola történetét tartalmazzák. Ilyen értesítő 27 mű van 27 kötetben.

Vétel utján szereztünk 61 művet 87 kötetben különböző könyvkereskedőktől és a Magyar Tudományos Akadémiától 14 művet 15 kötetben.

Intézetünk belépett a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság 100 frtos és a Magyar Történelmi Társulat 200 frtos alapító tagjai közé. Továbbá átalány összegért szerzi be mint évdíjas tag a Magyar Tud. Akademia kiadványait és előfizetője az akademia könyvkiadó vállalatának.

Egész könyvtári állományunk 1896. július hó 8-án, mint a mely napról a könyvtárnok kimutatása szól *1708 mű 3040 kötetben*, illetőleg füzetben. Ez az állomány jelentékeny szaporodást veend, ha megkapjuk a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kegyesen részünkre engedélyezett duplumait, melyeket Szilágyi Sándor könyvtári igazgató úr ő nagyságának ajánló felterjesztése eszközölt ki; továbbá a Magy. Tudományos Akadémiától 80, illetőleg 50%-kal megvett eddigi összes kiadványokat, a mely kedvezményes vételért *Szily Kálmán* főtitkár úr ő méltósága volt szives könyvtárunknak kieszközölni. A gyűjteményt a jövő augusztus hóban fogjuk megkapni

Mind ezekről a részletes kimutatást a jövő évi értesítőben lesz szerencsénk közölni.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy könyvtárunk eddigi anyaga a legkifogástalanabbul, teljesen szakszerűleg rendezve van, főkönyve és betűrendes czédula-katalogusa össze van állítva könyvtárunkunknak elismerésre méltó odaadó buzgósága folytán.

VI. Bennlakás és convictus.

A bennlakást az egészen modern elvek szerint berendezett háló-termek, mosdó helyiségek, dolgozó szobák, ebédlő-, játék-termek és a zeneterem teszik növendékeinkre nézve kényelmessé.

Az épület második emeletén lévő négy nagy hálóterem jelenleg 80 ifjúra van berendezve, a hol mindenik növendék egy teljesen felszerelt ágyat kap (a vas-ágyakban tengerifűvel töltött matrác és vánkos van, továbbá takaróul gyapjú pokrócz), úgy hogy a növendékeknek csak ágyhuzatokat kell magukkal hozniok. A hálóterem mellett vannak a mosdóhelyiségek víz-vezetékekkel, míg részint azelőttük futó folyósokon, részint külön ruhatár helyiségben vannak elhelyezve a ruhaszekrények.

10 növendékre van berendezve egy külön betegszoba, fürdő szobával együtt.

Az első emeleten vannak a dolgozó szobák: a növendékek száma szerint 8—10 ifjúra egy-egy szoba, hol mindenik bennlakó kap egy állványos íróasztalt és könyvszekrényt.

Ugyanezen az emeleten van a zene-terem, a melyben az intézet által vett két zongora, két, gyakorlatokra szolgáló néma zongora, egy nagy bőgő, egy brácsa és egy harmonium állanak az ifjak zenei képzésére rendelkezésre.

A földszinten olvasó terem áll rendelkezésükre, míg szuterén van az ebédlő helyiség, a játékkerem (benne billiárd, sakk, domino stb), a kis tornahelyiség és a közös fürdő szoba, melynek 250 \boxtimes méter térfogatú medenczéje és zuhanyai szolgálnak a testi üdülésre s a hol a szükséghez képest készítetik az ifjak számára fürdő, rendszeren két hetenkint.

Az egész épület központi gőzfűtéssel van ellátva. A csőhálózat összesen 1600 \boxtimes méter térfogatot fűt be. Az eddig tapasztalt legnagyobb hideg — 17—18 R^o—mellett a kellő hőfok (+16—17°) előállítására kellett 8 métermázsa kőszén (petrozsényi) naponkint. Átlag azonban elég volt 3—4 mmázsa. Egy-egy mmázsa szén 1 frt 20 kr volt, egyszerre egész vasúti szállitmánynyal hozatva.

A convictus magának az intézetnek házi kezelése alatt áll. Áll: reggeliből ($\frac{1}{4}$ liter tej egy zsemlye), ebédből (rendszeren két tál étel, csütörtökön és vasárnap 3 tál, mindenkor egy-egy személyre 20 deka hus) és vacsorából (felváltva hus és tészta étel vagy főzelék.)

A convictusi főzés egy női választmány felügyelete alatt áll, mely Főtisztelőtű *Szász Domokosné* öméltósága elnökle

alatt hetenkint 2-2 tagja által végzi az anyagok beszerzését, a kamarából való kiadást, a főzésre való felügyeletet, általában az ellenőrzést.

E választmány tagjai: *Asztalos* Jánosné, *Dávid* Antalné, *Fekete* Gáborné, dr. *Finály* Henrikné, *Geréb* Mártonné, *Herepei* Gergelyné, özv. *Inczédi* Sámuelné, dr. *Kecskeméthy* Istvánné, *Kenessey* Béláné, *Kiss* Sándorné, *Kozma* Ferenczné, özv. dr. *Lengyel* Dánielné, *Molnár* Albertné, *Nagy* Károlyné, *Pokoly* Józsefné, *Szász* Gerőné, *Szász* Lajosné, *Szentkirályi* Gáborné, *Welle* Sándorné és özv. *Veres* Sándorné urhölgyek.

Fáradhatatlan buzgóságukért legyen e helyen is hálás köszönetünk kifejezve!

Az épületre való felügyeletet gyakorolta és a convictus számadásait vezette *Kádár János* ig. tanácsi segédtitkár, mint ideiglenes gazdasági gondnok. Az ő számadásából, — hogy némi képet nyújtsunk convictusunk költségeiről — közöljük a következő adatokat:

A convictus egész bevétele volt:

a) tápintézeti díjban.	3118 frt 52 kr.
b) felszerelési díj czimén	74 „ —
	<hr/>
Összesen	3192 frt 52 kr.

Kiadása:

a) Konyha és ebédlő felszerelés (butorzaton kívül)	903 frt 88 kr.
b) élelmi szerekre a 10 hónap alatt	5052 44 „
c) főzőnő fizetése 12 óra	237 —
d) cselédség fizetése (csak a konyhai személyzet)	144 50
e) a főzéshez tüzelő anyag	374 —
f) petroleum	33 „ —
	<hr/>
Összesen:	6744 frt 82 kr.

Mind e költségekben nincs benn az épület fűtése, a gázvilágítás, a házmester és iskolaszolga fizetése stb., a melyek külön számlán kezeltettek, itt tisztán csak a tápintézeti számla adatai vannak feltüntetve. A theologiai pénztár tehát e tételnél 3552 frt 30 krt fizetett rá a növendékek által beszolgáltatót összegre.

Az ellátási díj egy ifjutól a 10 hónapra 80 fit, havi előleges részletekben fizetve.

A lelkész-növendékek a lefolyt tanévben teljescn ingyenesen láttattak el. Ez ingyenes ellátáson kívül az első félévben 4, a II-ik félévben 8 ifjú részesült havonkénti 4—5 ferintnyi külön segélyben; nem számítva azt a jótéteményt is, hogy a theológusokért az egyetemi tandíjakat is intézetünk pénztára fizette.

Hogy az internátus és convictus ne csak rideg szállás- és kosztadó ház legyen, hanem lehetőleg a szívélyesebb és barátságosabb érintkezés családias jellegű otthonául is tekintessék, a tanári kar egyes tagjai többször résztvettek az ifjak ótkezéseinel, továbbá többször meghívták a bennlakókat családi asztalaikhoz és felkeresték őket dolgozó szobáikban; végül a tanári kar együttesen, főtisztelőtű püspök úr szives részvételével, két ízben rendezett a növendékek számára társas vacsorát, u. m. ó-év estéjén és a május hó 16-án tartott millenáris ünnepély alkalmával. Az előbbin a tanárok családjaikkal és püspök úr vettek részt, az utóbbin püspök uron és családján kívül szivesek voltak a hölgy-választmány tagjai is megjelenni.

Reméljük, hogy jövőre még gyakoribbá tehetjük majd az ifjainkkal való bensőbb érintkezést, a minek jótékony hatása bizonyára kölcsönös leend. Minden fegyelmezésnél erősebbek az erkölcsi hatások. Élet csak életből származhatik. Pusztá paragrafusok magasabb erkölcsi életet nem teremthetnek.

Az ifjúság közegészségi viszonyai elég kedvezőek voltak, úgy annyira, hogy súlyosabb vagy hosszabb ideig tartó bajok egyáltalában nem is fordultak elő.

Az intézet első orvosa dr. *Benedek Zoltán* egyetemi tanársegéd úr volt, a kit azonban csakhamar elvesztettünk, a mennyiben Nagy-Ajtára neveztetvén ki járási orvosnak, körünkől eltávozott. Utóda a f. é. elejétől fogva dr. *Imreh Domokos* úr, a Vöröskereszt-egylet segédorvosa, a ki azóta a legnagyobb odaadással és buzgósággal végzi nemes emberbaráti munkáját.

Köszönetünk és elismerésünk legyen erkölcsi jutalma mind a kettőjük önzetlen fáradozásának!

VII. Ifjúsági egyletek.

Az ifjúság körében a lefolyt tanévben október hó 9-én alakult meg az *önképző-kör*, a tanári karhoz beterjesztett s az ez által megerősített alapszabályok szerint. A kör titkárának, ifj. *Zsoldos Benő* II. éves theologusnak, a záró-ünnepélyen felolvasott jelentése szerint, a kör első tisztikara ekként választott meg: elnök: *Bácsy Gyula* IV. é. theol.; alelnök: *Nagy Béla* II. é. theol.; titkár: *Hartmann János* I. é. bölc. h.; főjegyző: *Zsoldos Benő* II. é. theol.; aljegyzők: *Juhász Sándor* és *Söröss Béla* I. é. theologusok. Október 27-én azonban már változás állott be a tisztikarban, a mennyiben *Hartmann János* titkár lemondott s utódául *Nagy János* I. é. bölc. h. választott meg; majd nov. 17-én a főjegyző és az aljegyző mondtak le s az új választáskor főjegyző lett *Zombory Andor* I. é. bölc. h., aljegyzők pedig *Hajdú József* I. é. bölcész és *Boér Károly* I. é. theol. Közben megerősítettvén a kör alapszabályainak a tagsági díjakra vonatkozó §§-ai is, pénztárnokká választott *Virágos Sándor* I. é., ellenőrré pedig *Bartha Miklós* II. é. theol.

Február havában azonban a kör tagjai és az eddigi elnök közt félreértésből származott incidens következtében az elnök *Bácsy Gyula* s vele az egész tisztikar lemondott. Ekkor egészen újra szervezkedett a kör. Elnök lett *Borsos Károly* s. lelkész s bölcész hallgató; alelnök: *Tankó Béla* II. é. theol.; titkár: ifj. *Zsoldos Benő*; főjegyző: *Zombory Andor*; aljegyzőkké: *Hajdú József* és *Söröss Béla*; pénztárnok: *Virágos Sándor* és ellenőr *Kádár Dénes*.

A tagok száma 43 volt

A kör az év folyamán tartott 20 rendes, 3 rendkívüli és két díszülést, még pedig ez utóbbiakat okt. 31-én a reformáció emlékére és márczius 15-én, igen szép sikerrel, díszes közönség jelenlétében. A márcziusi eseményeket dicsőítő óda jutalmazására 5 frtot tüzött ki a kör; azonban e pályázat meddő maradt.

Különböző irányú tanulmányokat olvastak föl *Gömöri János* s. lelkész s bölc. hallg. „A scholastika feltámadásáról“; ifj. *Zsoldos Benő* „Szendrey Julia, mint költőnő“-ről; *Balázs István*

(a ki az év végén tanári szakvizsgát és doctoratust tett s a kecskeméti ev. ref. főgymnasiumhoz választatott jul. 19-én a természettudományi tanszékre tanárul) „Az Isten létele bizonyításának megpróbálása az inductiv empiricus természet-philosophia alapján“; *Nagy Béla*: „Emlékbeszéd Kazinczy Ferencz felett“; *Borsos Károly*; „Párhuzam br. Kemény Zsigmond és br. Jósika Miklós regényei között történeti felfogás, szerkezet és nyelv tekintetében“; ugyancsak Borsos K. olvasta fel ily czimű s a Kocsi Csergő Bálint kézírataiból latinról-magyarra fordított művét: „A nagyhirű Turretin Ferencz genfi lelkész és theol. tanár beszéde, melyet négy gályarabságból kiszabadult magyar jelenlétében tartott 1676 jul. 10-én a genfi székesegyházban“. *Hartmann János* „A legújabb magyar lyráról“ olvasott fel s végül *Zombory Andor* olvasta fel időszakonként egy-egy sikerült költeményét.

Szavaltak: Virágos Sándor, Bácsy Gyula, Széll Jakab, Bartha Miklós, Veress Sándor, Nagy János, Söröss Béla és Nagy Béla; egyházi beszédeket mondtak: Kállay Ferencz és Tötös György.

A titkár utján felolvasatott 3 költemény, melyek közül kettő dicséretben részesült. Szerzőjük Söröss Béla I. é. theol. Birálatokat olvastak: Nagy Béla és Fehérváry József; ellenbirálatot: Hajdú József.

A kör a szellemi munkásság ébresztése és jutalmazása végett május 20-án versenyszavaleletet, 22-én pedig versenyszónoklatot rendezett s pályázatot hirdetett egy alkalmi imára. A versenyszavaleletben résztvettek: Virágos Sándor, Nagy Béla és Nagy János. Az 1 arany jutalmat *Nagy Béla* nyerte el; de dicséret illette Nagy Jánost is. A versenyszónoklatban résztvettek: Széll Jakab, Nagy Béla, Vallancs Miklós, Tötös György és Kállay Ferencz. Első lett: *Vallancs Miklós*, a ki 1 aranyat, a második *Nagy Béla*, a ki 5 frtot kapott. Az ima-pályázat díját, 1 aranyat, *Tankó Béla* nyerte el évzáró alkalmi imájával.

A kört adományokkal segítették: *Hegedüs Sándor* orsz. képviselő 10 frttal; *Nagy Károly* felügyelő tanár 1 arannyal, *Molnár Albert* theol. tanár 5 frttal; ez utóbbi adományok jutalom gyanánt adattak. Végül *Rákosi Endre* tanárjelölt 5 frtot

adott az év folyamán felolvasott legjobb értekezés jutalmazására. Ez utóbbi díjat *Borsos Károly* kapta meg.

Versényi György tanár műveinek 6 kötetnyi gyűjteményét ajándékozta a kör könyvtárának.

A kör bevétele volt különböző czimoken 67 frt 46 kr; kiadása 51 frt 48 kr; pénztármaradék 15 frt 98 kr, mely összeg takarékpénztárba tétetvén, a takarékpénztári könyv Nagy Károly felügyelő tanárnak adatott át megőrzés végett.

Az ifjúság számára részint a tanári könyvtár előfizetése mellett, részint az ifjúság által előfizetve, a következő lapok és folyóiratok jártak: „Pesti Hírlap“, „Budapesti Hírlap“, „Egyetértés“, „Magyar Hírlap“, „Neues Pester Journal“, „Vasárnapi Ujság“, „A hét“, „Új idők“, „Borszem Jankó“, „Bolond Istók“, — „Képes folyóirat“, „Budapesti Szemle“, és az összes prot. egyházi és iskolai lapok.

Az ifjúsági ének- és zene-egylet *Farkas Lajos* s. lelkész-tanárjelölt karnagy vezetése alatt s *Nagy Károly* tanár felügyelete mellett alakult meg

A zenekar tagjai voltak: *Farkas Lajos*, karnagy és első hegedűs; első hegedűsök: *Rácz Dezső* és *Dabóczy Ernő* I. é. böles. hallgatók; második hegedűs: *Garzó Béla* és *Vaday Ferencz*, I. é. böles.; brácsás: *Tötös György* I. é. theol.; fuvolás: *Tankó Béla* II. é. theol.; bőgős: *Szeremley Péla* I. é. böles. h.

Az énekkar 26 taggal 1895. szept. 24 én alakult meg s miután alapszabályai megerősítették okt 20 án választotta meg tiszti karát. Elnök lett: *Gömöri János* ág. h. ev. s. lelkész s tanárjelölt, majd az ő nevelőségre történt eltávozása után *Bakóczy Endre* ev. ref. s. lelkész s tanárjelölt; jegyző *Tankó Béla*; protokántorok: I. tenor: *Székely Sándor*, II. tenor: *Tankó Béla*; I. bassus: *Rácz Dezső* és II. bassus: *Bakóczy Endre*, ennek elnökké választatása után pedig *Pásztori Gyula* bölcész

A két egylet a reformációi, a márczius 15-iki és a millenáris emlékünnepeken kívül egy nagyobb hangversenyt is rendezett, általános megalégedést keltve szabatos és szép előadásával. A hangversenynek, mely a két egylet hangjegytárának gyarapítására rendeztetet, az erkölcsi sikeren kívül 39 frt. 50 kr anyagi eredménye is volt.

A léleknemesítő és másoknak is magasabb szellemi élvezetet nyújtó eme foglalkozása az ifjúságnak óhajtandó, hogy minél intenzívebb legyen jövőre.

VIII. Statisztikai adatok.

I.

A) <i>Theologiai tanfolyam:</i>	Nyelvismeretre						Év végén volt
	A főlvettek száma	csak magyarul beszélt	magyarul és németül beszélt	magyarul és oláhul	magyarul németül és egyéb nyelven	Években kinaradt	
I. évfolyamban	16	15	—	1	—	7	9
II. évfolyamban	10	8	—	1	1	2	8
III. évfolyamban	4	3	—	1	—	2	2
IV. évfolyamban	4	3	—	1	—	—	4
Összesen	34	29	—	4	1	11	23
B) <i>Bölcsészet hallgatók:</i>							
I. évfolyamban	31	26	6	1	4	4	27
II. évfolyamban	5	—	—	—	—	—	5
III. évfolyamban	—	—	—	—	—	—	—
IV. évfolyamban	1	—	—	—	—	—	1
Összesen	37	26	6	1	4	4	33*

*) A theológiáról a II. felévben átlépett s az internatusban maradt ifjúval együtt összesen 35.

A növendékek általában ev. ref. vallásúak voltak, csak a bölcsészet hallgatók között volt 6 ág. h. ev. vallású.

Nemzetiségre nézve mind magyarok

II.

A növendékek életkorát tekintve volt:							
A) <i>Theologiai tanfolyam:</i>							
	19 éves	20 éves	21 éves	22 éves	23 éves	24 éves	24-nél idősebb
I. évfolyamban	4	5	2	5	1	—	1
II. évfolyamban	1	2	2	1	2	1	—
III. évfolyamban	—	1	1	1	—	—	—
IV. évfolyamban	—	—	—	—	1	1	2
Összesen	5	8	5	7	4	2	3
B) <i>Bölcsészet-hallgatók.</i>							
I. évfolyamban	7	7	5	2	1	—	8
II. évfolyamban	—	3	1	1	1	—	—
III. évfolyamban	—	—	—	—	—	—	—
IV. évfolyamban	—	—	—	—	1	—	—
Összesen	7	10	6	3	3	—	8

III.

A) <i>A theologiai tanfolyam hallgatóinak szülei között van foglalkozásra nézve:</i>	I.	II.	III.	IV.	összes
	éves				
lelkész	8	4	1	—	13
tanár	—	1	—	—	1
tanító	—	1	1	—	2
gazdatiszt	—	—	1	—	1
tisztviselő	1	—	—	—	1
kereskedő	—	—	—	1	1
iparos	1	—	—	1	2
földmives	6	3	—	2	11

<i>B) A bölcsészeti tanfolyam hallgatóinak szülei között van foglalkozásra nézve</i>	I.	II.	III.	IV.	Összes
	é v e s				
Lelkész	9	2	—	1	12
Tanár	1	—	—	—	1
Tanító	3	—	+	—	3
Gazdatiszt	—	—	+	—	—
Tisztviselő	3	1	—	—	4
Kereskedő	—	—	—	—	—
Iparos	4	1	—	—	5
Földmives	12	—	—	—	12

IV.

<i>A) A theologiai tanfolyamon</i>	Egyházkerületek szerint volt				
	erdélyi	duna-melléki	dunán-túli	tiszán-inneni	tiszán-túli
I. évfolyamban	9	+	2	1	4
II. évfolyamban	7	—	—	2	1
III. évfolyamban	3	—	—	1	—
IV. évfolyamban	3	—	—	—	1

<i>B) A bölcsészeti tanfolyamon</i>	Egyházkerületek szerint volt						
	erdélyi	duna-melléki	dunán-túli	tiszán-inneni	tiszán-túli	tiszai ág. h. ev.	bányai ág. h. ev.
I. évfolyamban	12	2	3	2	7	3	3
II. évfolyamban	4	—	—	—	—	—	—
III. évfolyamban	—	—	—	—	—	—	—
IV. évfolyamban	1	—	—	—	—	—	1

IX. Az internatus növendékeinek névsora.

A) A theologiai tanfolyam hallgatói.*)

I. Évesek:

1. Beregszászi György, M.-Földvár, Sz.-Doboka vm.
2. Boér Károly, Sajó-Szentandrás, Sz.-Doboka vm.
3. Kolozsvári József, Csapó, K-Küküllő vm.
4. Ravasz Béla, Mező-Kövesd, Maros-Torda vm.
5. Sörös Béla, Nemes Pécesel, Zala vm.
6. Széll Jakab, Mátisfalva, Udvarhely vm.
7. Tötös György, Szilágy-Nagyfalu, Szilágy vm.
8. Veres Sándor, Sárd, Alsó-Fehér vm.
9. Virágos Sándor, Szentes, Csongrád vm.

II. Évesek.

- 1 Antal Géza, Sztána, Kolozs vm.
2. Kállai Ferencz, Zsombor, Udvarhely vm.
3. Jakabházi Dániel, Szász-Bréte, Sz.-Doboka vm,
4. Nagy Béla, Tarnócz, Ung vm.
5. Székely Sándor, Réty, Háromszék vm.
6. Tankó Béla, Borberek, Alsó-Fejér vm.
7. Vallancs Miklós, Feltorja, Háromszék vm.

III. Évesek.

1. Bene István, Ilyefalva. Háromszék vm.
2. Kádár Dénes, Dicsőszentmárton, Kis-Küküllő vm.

IV Évesek.

1. Bácsy Gyula, Gyoma, Békés vm.
2. Jenei Sándor, Meleg-Földvár, Szolnok-Doboka vm.
3. Kovács István, Kézdi-Vásárhely, Háromszék vm.
4. Kovács József, Zovány, Szilágy vm.

*) Csak azok nevei közölvők, a kik a tanévet elvégezték; a tanév folyamán eltávozottak nincsenek felvéve.

B) A bölcsészeti tanfolyam hallgatói:

1. Bakóczy Endre, s. lelkész, Hajdu-Böszörmény, Hajdu vm.
2. Biró László, s. lelkész, Aszaló, Somogy vm.
3. Borsos Károly s. lelkész, Kéthely, Komárom vm.
4. Csetri Károly, Torda, Torda-Aranyos vm.
5. Dabóczy Ernő, Maros-Vásárhely.
6. Farkas Lajos, s. lelkész, Nagyfalu, Szabolcs vm.
7. Fejérvári József, Hódmezővásárhely.
8. Ferencz Miklós, Ege, Udvarhely vm.
9. Gaál István, Agárd, Nográd vm. (ág. h. ev.)
10. Garzó Béla, Kecskemét.
11. Hajdú József, Szentés, Csongrád vm.
12. Hartmann János, Uj-Sóvé, Bács m.
13. Hensch Béla, Késmárk. Szepes vm. (ág. h. ev.)
14. Horváth Lajos, Putnok, Gömör vm.
15. Jánó Béla, Hátszeg, Hunyad vm.
16. Kovács Jenő, Hódmezővásárhely.
17. Köblös Samu, Retteg, Szolnok-Doboka vm.
18. Márk Imre, s. lelkész, Kovászna, Háromszék vm
19. M. Nagy István, Mező-Tur, J.-N.-Kún-Szolnok vm.
20. Nagy János, Tancs, Kolozsvm.
21. Pásztori Gyula, Szarvas, Békés vm. (ág. h. ev.)
22. Péter Sándor, Szörce, Háromszék vm
23. Rác Dezső, Moha, Fehér vm.
24. Séra István, Magyarós, Udvarhely vm.
25. Séra Kálmán, Torda, Maros-Torda vm.
26. Sólyom Lajos, s. lelkész, Hajdu-Böszörmény.
27. Sramkó Loránt, Aszód, Pest vm.
28. Szánthó Károly, Kászon-lakabfalva, Csik vm.
29. Szeremley Béla, Tisza-Dob, Szabolcs vm.
30. Vadai Ferencz, Törökszentmiklós, J.-N.-Kun Szolnok m.
31. Varga Dezső, Mágoes, Csongrád vm.
32. Zombori Andor, Megyaszó, Zemplén vm.
33. Zsoldos Benő, Sárospatak, Zemplén vm.
34. Balázs István, Alsó-Jára, Torda-Aranyos. (Csak a II. élvben lépett be az intézetbe. A félev végén tanári szak-

vizsgát és doctorátust tett, 1896. jul. 19-én Kecskemétre választott az ev. ref. főgymnasiumhoz tanárrá a természetrajzi tan-
székre)

X. Értesítés az 1896—97-iki tanévre vonatkozólag.

1. Az 1896—97-iki tanév ünnepélyes megnyitása szeptem-
ber hó 27-én d. e. 11 órakor lesz a fakultás disztermében.

2. A felvételért való folyamodványok érettségi bizonyít-
vánnyal, illetőleg annak hitelesített másolatával, vagy lecz-
kekönyvvel (index) és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelve
a fakultás előljáróságához intézetten, de a fakultás igazgató-
jához czimzetten *f. é. augusztus hó 31-ig* küldendők be. Később
érkezett folyamodványok nem vétetnek tekintetbe.

A folyamodványok felzetén megjelölendő a folyamodó
lakása s utolsó postája.

A folyamodók mindkét esetre kellő időben fognak értesít-
tetni folyamodványaik miként történt elintézéséről

A volt növendékeknek elég csak levélben jelentkezniök. A ki
azonban aug. 31-ig nem jelentkezik, mint eltávozott tekintetik s
helyére más ifjú vétetik fel.

3. A bennlakásért (fűtéssel és világítással) és a convictusért
(reggeli, ebéd, vacsora) minden növendék *egy iskolai évre* 80
frtot fizet, a mely összeg *három részletben előre* fizetendő és pe-
dig akként, hogy a *beiratáskor* fizet az illető 30 frtot; *karácsony*
után, illetőleg januárius első felében a *szorgalomszak első öt nap-*
ján ismét 30 frtot és husvétkor, illetőleg a *husvéti szünet* után
megkezdődő szorgalomszak első öt napján 20 frtot. A 80 frt-
nak esetleg havonkénti előleges részletekben való befizetését
csak külön kérésre az igazgató engedheti meg, a mikor azon-
ban minden hónap 1—5 napján teljesítendő a fizetés. A befize-
téseknek a megjelölt időben való elmulasztása esetén az illető
a convictustól megfosztatik.

4. A 80 frt évi díj a theologus ifjakra nézve különös ked-
vezményképen a költségvetés korlátai között mérsékelhető fél-

vagy negyed-díjra, vagy egészen is elengedhető. A kedvezmény azonban az illetők szorgalmától és erkölcsi magaviseletétől tétetik függővé.

5. A felvett ifjak a felvételtől az igazgató által kellő időben értesítettén, a beiratkozásra kitűzött időben jelentkeznek s ez alkalommal az évi tartási díj első részletét (30 frt), továbbá a központi nyugdíjalapra 3 frtot, felszerelési és könyvtárdíj czimen pedig 1—1 frtot (összesen 35 frtot) tartoznak az igazgatóknak befizetni, végül leczkekönyvet váltani (30 kr) és az intézeti törvények egy példányáért 20 krt fizetni.

A nyugdíjalapra megjelölt személyenkénti 3—3 frt, valamint a felszerelési és könyvtárdíj czimén megszabott 1—1 frt minden tanév elején újra fizetendő és nem egyszerismindenkorra.

E díjak lefizetése alól senki sem menthető fel

6. A felvett növendékek kötelesek magukkal hozni a kellő mennyiségű felső ruhán (1 téli kabáton s legalább két rendöltöző ruhán, melyek közül az egyik fekete legyen) kívül legalább 6—6 fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülköző kendőt, 6 pár harisnyát vagy ugyanannyi kapcztát, 12 zsebkendőt, 3 lepedőt, 2 vánkos czihát, 1 fogkefét, 1 fésüt, 1 ruhakefét és 3 csizmakefét, u. m. 1 fényesítő, 1 sár- és 1 mázoló-kefét.

7. A beiratások a jövő tanévre *szeptember 24, 25 és 26-ik* napjain lesznek.

A bennlakásra a növendékek *szeptember 23-ikától* kezdve jöhetnek.

A tápintézetben a főzés *szept 24-én* kezdődik.

Szept. 23-ika előtt senki bennlakást és szept. 24-ike előtt senki kosztot az intézetben nem kaphat még külön kérelemre sem.

A tudomány-egyetemre való beiratkozásra a növendékeknek ez időpontok megtartása mellett is elég idejük lesz, a mennyiben ott a beiratások *szept. 21-től* kezdődőleg *okt. 1-ig* tartanak.

8. *A theologia alap- és lelkesz-képesítő vizsgák* (kápláni és papi vizsgák) *szeptember 28—30* napjain fognak megtartatni.

E vizsgákra a jelöltek *szeptember 27-én* tartoznak a fakultás igazgatójánál jelentkezni, nála okmányaikat (indexeiket, illetőleg első papi vizsgai és szolgálati bizonyítványaikat) be-

mutatni és a képesítő vizsgák jelöltjei vizsgálati díj czimén személyenkint 5—5 frtot lefizetni (A kiállítandó bizonyítvány külön 2 frt és a bélyeg.)

9. A *javító- és pótszigorlatok* a beiratások ideje alatt, szept. 24—26 napjain lesznek. Az ezen határidőt elmulasztók csak a tanári kartól külön kért és teljesen indokolt kérelemre nyert engedély mellett tehetnek szigorlatot; de a míg szigorlataikat sikeresen le nem tették, semmiféle intézeti kedvezményes jótéményben nem részesülhetnek.

10. Esetleges tudakozódások a theologiai fakultás igazgatójához intézendők (Kolozsvár, Külmagyar utca 1.).

A Kolozsvári theologiai fakultás törvényei és
rendtartási szabályai.

A KOLOZSVÁRI

FERENCZ-JÓZSEF-TUDOMÁNY-EGYETEMMEL KAPCSOLATBAN ÁLLÓ ERDÉLYI
EV. REF. EGYHÁZKERÜLETI THEOLOGIAI FAKULTÁS

TÖRVÉNYEI ÉS RENDTARTÁSI SZABÁLYAI.

A) TÖRVÉNYEK.

I. A theologiai fakultás kormányzása.

1. §. A kolozsvári Ferencz-József-tudomány-egyetemmel kapcsolatban álló erdélyi ev. ref. egyházkerületi theologiai fakultás tulajdonosa, főfelügyelője és kormányzója az erdélyi ev. ref. egyházkerület, a mely különösebben főfelügyelői és kormányzói jogát: *a)* a püspök, *b)* az állandó igazgató-tanács, *c)* a theologiai fakultás előljárósága és *d)* a tanári kar által gyakorolja.

a) A püspök.

2. §. Az Egyházi Törvények 180. § *f)* pontja szerint a püspök jog- és hatásköre „az egyházkerület főiskolájára közvetlen felügyelni, annak vizsgálataiban résztvenni, más időben is az intézetet meglátogatni, minden nevezetesebb mozzanatról, mely a főiskola életében felmerül, az illető tanári kartól tudósítást kívánni“. Az erdélyi ev ref egyházkerületi Utasítás 162. §-a értelmében is ő a főfelügyelője az egyházkerületi theologiai fakultásnak.

Ebből kifolyólag:

α) Felügyel a tanításra, hogy az a megállapított tanterv s a kitűzött czél és mód szerint történjék. E felügyeleti jognak

és kötelességnek megfelelőleg a tanári kar által megállapított órarendet megerősíti; a fakultást időnkint meglátogatja és annak mind tudományos, mind erkölcsi vezetéséről a tanórákon való megjelenés és a tanári karral való értékezés által tudomást szerez; a félévi szigorlatokon személyesen, vagy megbízottja által részt vesz; az alap- és lelkészképesítő vizsgálatok idejét a tanári karral egyetértőleg megállapítván, azokon elnököl s reájuk a vizsgáló-bizottság tagjait meghívja; a tanév ünnepélyes megnyitását és bezárását vezeti és általában a fakultás szellemi ügyeiről az igazgatótól bármikor jelentést kívánhat.

β) Rendtartási és fegyelmi ügyekben a főfelügyeletet gyakorolja; a tanárokkal s általában a fakultás hivatalnokaival szemben felügyel kötelességeik pontos teljesítésére; a növendékekkel szemben pedig, bizonyos alább megjelölt esetekben hozzá intézett felfolyamodásoknál végérvényesen határoz.

γ) Szervezeti és vagyoni ügyekben a tanári kar javaslatait felülvizsgálja; az ezen törvényekben és rendtartási szabályokban megjelölt esetekben azokat megerősíti, egyéb esetekben pedig a theologiai fakultás előljárósága útján az egyh. ker. állandó igazgató tanács elé terjeszti.

b) Az egyházkerületi állandó igazgató-tanács.

3. §. Az egyházkerületi állandó igazgató-tanács, mint az egyházkerületnek közigazgatási felelős főhatósága, kormányozza az egyházkerületet az egyik közgyűléstől a másikig; végrehajtja az illetékes felsőbb testületek által alkotott törvényeket, rendszabályokat és határozatokat.

Az állandó igazgató-tanácsnak az egyházkerület szervezeti törvényeiben szabályrendeletileg megállapított hatásköre és kötelessége a theol. fakultásra is kiterjed. (1895. Utasítás 46. §. a—d. pontok.)

c) A theologiai fakultás előljárósága.

4. §. A theologiai fakultás előljáróságának elnöke a püspök; *hivatalból tagjai*: az egyházkerületi közjegyző és a fakul-

tás összes rendes tanárai; *választott tagjai* pedig az előljáróság kijelölése alapján, az egyházkerületi közgyűlés által 6—6 évre választott egy főgondnok és két algondnok. Tanácskozási, de nem egyszersmind szavazási joggal tagjai az előljáróságnak: az intézet gazdasági gondnoka és orvosa. Jegyzője egy rendes tanár, a kit az előljáróság szabadon választ.

5. §. Az előljáróság a püspök, akadályoztatása esetében törvényes helyettese az egyházkerületi közjegyző elnöklete alatt minden iskolai évben legalább három ülést tart, u. m. az iskolai év kezdetén, továbbá az első- és a második félévi szigorlatok befejezése után.

Rendkívüli ülés szükség esetén az elnök által bármikor összehívható.

6. §. Úgy a rendes, mint a rendkívüli ülésekre minden tag külön meghívandó. A tagok esetleges meg nem jelenhetőségüket, akadályoztatásuk igazolásával az elnöknek írásbelileg tartoznak bejelenteni, mely jelentés jegyzőkönyvbe veendő.

7. §. Az előljárósági ülések jegyzőkönyvei a fakultás levéltárába helyeztetnek el megőrzés végett

8. §. Az előljáróság hatásköre:

α) Tanügyi tekintetben: az iskolai törvények és rendtartások végrehajtására felügyel; szükség esetén ezek módosítását indítványozza s e részben az állandó igazgató tanács útján az egyházkerületi közgyűlésnek javaslatot tesz; a félévi szigorlatokat időnként meglátogatja

β) Szervezeti ügyekben: javaslatokat és indítványokat tesz; a fakultás mellék-, vagy kiegészítő tanárait és docenseit, valamint az intézeti orvost beállítja; végül a tanári kar ajánlata és véleményezése alapján ajánló felterjesztést tesz az igazgató tanács útján az egyházkerületnek a helyettes tanárokat illetőleg.

γ) Vagyonni tekintetben: felügyel a fakultás ingatlanaira, a fakultás épületét jó karban tartja, annak felszereléseire felügyel; a bennlakási és convictusi helyiségek felszereléseinek időről-időre szükségessé váló pótlásairól a költségvetés keretén belül gondoskodik, a költségvetésben megállapított személyi és dologi kiadásokra szükséges összegek utalványozásáról, pontos

kiszolgáltatásáról s azok lelkiismeretes felhasználásáról, elszámolásáról felelősség mellett gondoskodik. E végből a vagyoni és pénzkezelők (igazgató és gazdasági-gondnok) számadásait évenként legalább egyszer, elnökileg pedig bármikor, megvizsgálja, a költségvetéseket, valamint a vagyommérleget az igazgató és gazdasági-gondnok tervezete alapján a rendelkezésre álló összegekre tekintettel megállapítja; esetleges észrevételeit jegyzőkönyvbe foglalja s intézkedéseit az igazgató-tanács-hoz megerősítés végett fölterjeszti. Az előző évi költségvetés miként történt végrehajtásáról számot kér; a tényleges eredményt megbirálja, a költségvetéstől történt netaláni eltérések okait kitudja s azokra nézve, ha indokoltak, felmentést ad, vagy intézkedik. A convictusi szállítókkal stb kötendő szerződéseket megerősítés végett az igazgató-tanács-hoz fölterjeszti.

δ) Fegyelmi ügyekben: a fegyelmi vétséget elkövető tanár ellen a fegyelmi eljárás megindítására nézve a püspökhöz javaslatot tesz; a növendékeket illetőleg pedig a tanári karhoz első fokon tartozó fegyelmi ügyekben másod fokon bíraskodik, ha ilyen ügyek hozzá birtokon kívül megfellebbezettek.

9. §. Az előjáróságnak a bennlakási és convictusi ügyekben, továbbá az intézeti törvények és rendtartási szabályok végrehajtására való felügyeletben megjelölt hatáskörét időközileg a püspök gyakorolja.

d) A tanári kar.

10. §. A theologiai fakultás tanári személyzete rendes-, rendkívüli-, helyettes-, magán- és mellék-tanárokból (tanítók) áll.

11. §. Az Egyházi Törvények III. 488. §-a szerint rendes tanárok azok, a kik rendszeresített tanszékekre s rendszerint a főtantárgyak előadására élethosszig választatnak meg oly egyének közül, a kiknek tantárgyaikból doktori képesítésük s egyszersmind egyetemi előadásra való jogosítottságuk, illetőleg theol. magántanári képesítésük van; vagy pedig, a kiknek nincs ugyan ilyen képesítésük, de tudományos irodalmi munkásságuk által azon tudomány-szakra való képesítésüknek kiválóbb bizonyítékát adták. A theologiai tanároknak rendes lelkészi minősítésöknek kell lenni

Rendkívüli tanárok azok, a kik ilyenekül a rendes tanárokkal egyenlő képesítettség mellett meghatározott, vagy bár meghatározatlan időre, de bizonyos kijelölt időben való felmondhatással választatnak meg a nem végleg rendszeresített tanszékekre s rendszerint oly tantárgyak előadására, melyek, ha nem föltétlenül szükségesek is, de előadásuk kívánatos. A rendkívüli tanárok választhatók továbbá valamely fő- vagy legalább rendszeresített tantárgy többszörös képviselőjére is és üresedések esetén ideiglenesen megbizhatók a főtantárgyak előadásával.

Helyettes tanárok alkalmazhatók vagy akkor, ha valamely rendes, vagy rendkívüli tanszék a tanév folyamában megüresedik s szabályszerű betöltése nem eszközölhető; vagy pedig, ha valamely tanár elháríthatlan akadály miatt gátolva van előadásai tartásában, avagy tudományos célból szabadságot tartott.

Magántanárok azok, a kik valamely egyetemen nyert doktorság s akadémiai előadásokra képesítés, vagy pedig a tudományos irodalom terén szerzett érdemek, illetőleg theologiai magántanári vizsgálat alapján, a tanári kar ajánlatára, jogosíttatnak fel saját szakjukból előadások tartására fizetés nélkül, vagy tiszteletdíj mellett.

Melléktanárok (tanítók) azok, a kik oly tárgyak tanításával foglalkoznak, a melyekhez főleg gyakorlati ügyesség kívántatik (p. o. ének, vívás, tornászat, gyorsírás stb.) Ide tartoznak az élő nyelvek tanítói is, a mennyiben tárgyukat nem tudományos szempontból, hanem a gyakorlati elsajátítás és használat céljából tanítják.

12. §. A rendes és a rendkívüli tanárokat nyílt pályázat útján az egyházkerületi kijelölő (candidáló) bizottság kijelölése alapján az egyházkerületi közgyűlés választja.

A kijelölő bizottság tagjai a püspök elnöklété alatt az egyházkerületi főgondnokok, a fakultás gondnoki kara, a fakultás rendes tanárai és az egyházkerületi közgyűlés által 6 évre választott három egyházi és három világi tag.

A magán- és melléktanárokat (tanítókat) a tanári kar ajánlatára az előljáróság alkalmazza s ugyan ő gondoskodik

az esetleges helyettesítésekről, vagy helyettes tanárok alkalmazásáról, az igazgató-tanács jóváhagyásának fentartása mellett.

13. § Az újonnan választott rendes tanárok tanszékeiket székfoglaló beszéddel foglalják el és ha még lelkeszi felavartásban nem részesültek, felszenteltetnek.

14. § A rendes tanárok az erdélyi ev. ref. egyh. ker. 1895. közgyűlési jzkv. 19. sz. a. határozata értelmében az egyházkerületi közgyűlésnek tanácskozási és szavazati joggal bíró rendes tagjai.

15. § A rendes tanárok az erdélyi ev. ref. egyh. ker. 1894. közgy. jzkv. 40 sz. alatti határozatával megerősített nyugdíj-szabályzattal szervezett nyugdíjintézetnek az előbbi 14. §-ban említett egyházkerületi végzés értelmében jogosult és kötelezett tagjai

16. § A tanárok együtt, tanári szék czim alatt, testületet alkotnak, a melynek tagjai a rendes, a rendkívüli és helyettes tanárok; tanácskozási-, de nem egyszersmind szavazati joggal a magán- és melléktanárok (tanítók.)

17. §. A tanári szék hatásköre a következő:

a) indokolt előterjesztéseket tesz a fakultás előljáróságához tanügyi, szervezeti, dologi és személyi ügyekben, felhívásra, vagy saját kezdeményezéséből;

b) indokolt véleményt ad az előljáróságnak a magán- és melléktanárok (tanítók) alkalmazására;

c) a növendékek felvételét, a jótétemények kiosztását eszközli; az ösztöndíjakat oda ítéli s ezekről kiutalványozás és általában intézkedés végett jelentést tesz az előljáróságnak;

d) a tanrendet félvévenként elkészíti s megerősítés végett a püspökhöz fölterjeszti;

e) a növendékek fegyelmi ügyében, mint fegyelmi bíróság ítél az ezen törvényekben és rendszabályokban foglalt rendelkezések szerint;

f) a fakultás könyvtára számára a szükséges könyveket, folyóiratokat és lapokat a fedezet keretén belül megrendeli;

g) a fakultás hallgatóiból alakult egyletek alapszabályait megerősíti s ez egyletek felett a tanárok közül felkért megbízottjai által a felügyeletet gyakorolja;

h) a saját testülete képviseltetésére vonatkozó választásokat eszközözi;

i) az ünnepi követek (legátusok) kiküldésére nézve intézkedik.

18. §. A tanári szék feltétlenül minden hónapban legalább egyszer az igazgató elnöklete alatt ülést tart a jótétemények kiosztása iránt teendő javaslat és a növendékek erkölcsi magaviseletének és előmenetelének ellenőrzése tárgyában. E havonkénti rendes üléseken kívül, felmerülhetõ fegyelmi, vagy egyéb esetekben a tanári szék az igazgató által bármikor összehívható.

19. §. A tanári szék gyűlésén minden tanár pontosan megjelenni s annak egész folyama alatt jelen lenni, legyőzhetetlen akadályoztatás esetén pedig elmaradását az igazgatónál előre bejelenteni s illetőleg utólagosan igazolni köteles.

20. §. A tanári szék gyűléseiről pontos jegyzőkönyv vezetendő. A jegyzőt a tanári kar saját kebeléből választja. A jegyzőkönyv a jelenlevők és a távollevők megemlékezésével kezdődik; az elmaradás igazolása is feljegyzendő. Érvényes határozatok hozatalára az elnökön kívül még legalább három tag jelenléte szükséges.

21. §. A tanári szék elnöke a mindenkori igazgató (dékán), a kinek hatásköre a következő:

α) Az intézet rendjének és házi ügyeinek (bennlakás és convictus) közvetlen felügyelője, az egyházkerületi és intézeti hatóságok intézkedéseinek végrehajtója, a beiratási és vizsgai anyakönyvek vezetője és a hiteles okmányok kiadója.

β) Az igazgató a püspöknek a tanári karral egyetértőleg javaslatot tesz az alap- és lelkészsképesítő vizsgák megtartása iránt.

γ) Évenként *jelentést* tesz a fakultás előljáróságának a fakultás tanügyi állapotáról; ezt a jelentést az előljáróság tárgyalja és azután jóváhagyó véleményével, eshetőleg határozati javaslatával, az igazg. tanács elébe terjeszti. Az igazgató a tanári kar támogatásával évenként „Értesítőt“ ad ki a fakultás egy évi munkájáról, és az előljáróság által reáruházható utalványozási jogot előre meghatározandó összeg erejéig, személyes felelősség mellett gyakorolja.

d) Fegyelmi ügyekben a növendékeket másod-fokon magános intéssel és első-fokon dorgálással büntetheti

22 §. Az igazgatónak a bennlakásban (internatus) való felügyeletben segítő társa a tanári karból a tanári szék ülésén felkért *család-anya* (pater familias), a ki a növendékekkel való családias, közvetlen és bensőies érintkezés által, vallás-erkölcsi eszközökkel vezeti a bennlakást, ügyel fel a növendékek erkölcsi életére, vezeti azok vallásos, áhítatossági összejöveteleit, gyakrabban részt vesz közös étkezéseikben, szórakozási vagy tanulmányi kirándulásaikban stb. A növendékek fegyelmi ügyeiben első fokon figyelmeztető és intő joga van

II. A növendékek felvételéről.

23. §. A theologiai fakultásra csak érettségi bizonyítvány, vagy valamely főiskolában már végzett félévekről szóló leczkekönyv felmutatása mellett vehető fel valaki.

Ha a jelentkezés nem közvetlenül az érettségi vizsgálat letévése utáni tanév elején vagy a végzett félév (semester) végén történik: az illető köteles igazolni, hogy a közbeneső időt hol és minő foglalkozásban töltötte és hogy erkölcsileg magát miként viselte (1883 conv jk. 64. sz.)

A lelkészi pályára lépő ifjagnál az illetőnek testi épsége és hangja is tekintetbe vétetik

24. §. A felvétel minden év szeptember 12 ig eszközöltetik. E határidő eltelte után 10 napig a tanári szék, ezután 20 napig (okt. 2-ig) a püspök engedélyével kivételesen felvehetők azok, a kik hitelesen igazolják, hogy elháríthatatlan akadályok miatt késtek; később jelentkezők azonban nem vehetők fel.

25 §. A felvételt a tanári kar eszközzi. A felvett ifjak a felvételtől az igazgató által értesítettvén, a beiratkozásra kitűzött időben, az egyházközségi központi nyugdíjalapra fizetendő 3 frt, továbbá felszerelési és könyvtár díj czímen fizetendő 1—1 frt, végül a leczkekönyv és ezen törvénykönyv árának lefizetése mellett tartoznak neveiket az intézet anyakönyvébe beírni és az anyakönyv rovatait kitölteni, mely cselekvényök által a

fakultás növendékei lesznek s magukat az intézet törvényeinek megtartására kötelezik.

A nyugdíjalapra megjelölt személyenkénti 3—3 frt, valamint a felszerelési és a könyvtár-díj czimén megszabott 1—1 frt minden tanév elején újra fizetendő, nem pedig egyszer-mindenkorra.

26. §. A theologiai tanfolyamnak csak rendes hallgatói lehetnek. Egy-egy órára, vagy valamely tantárgy egy-egy szakza előadásának a meghallgatására a fakultás igazgatójának és az illető szaktanárnak külön kikért engedélyével, mint rendkívüli hallgató bemehet bármely művelt ember; de az előadás ideje alatt a rendkívüli hallgató is az intézet rendtartásaihoz tartozik alkalmazkodni.

27. §. A theologiai fakultás lelkészi pályára készülő növendékei más tanintézetnek, — kivéve a kolozsvári Ferencz-József-tudomány-egyetemet, mint a melylyel a fakultás kapcsolatban áll, — rendes hallgatói nem lehetnek; mint egyetemi rendes hallgatók kötelesek az egyetemen heti 10 órát hallgatni, melyekért a tandíjat a fakultás pénztára fizeti. A tanári kar által az egyetemen kötelezőleg hallgatandókul előirt tantárgyakon kívül a növendékek a köteles 10 óra számon belől bármely tantárgyat szabadon választhatnak; de ezek az órák a fakultás tanrendjével össze nem ütközhetnek és ezen tárgyak hallgatása az intézeti órák mulasztásának igazolásául semmi körülmények között el nem fogadtatik.

28. §. A fakultás internátusába és convictusába a lelkészi pályára készülő ifjakon kívül a 23., 24. és 25. §§-okban megállapított felvételi szabályok és évről-évre meghatározandó élelmezési költségek lefizetése mellett a testvér prot. egyházaknak tanári pályára készülő s a Ferencz-József-tudomány-egyetem bölcsészeti karára járó növendékei is felvétethetnek, úgy azonban, hogy a jelen törvényeknek és rendtartási szabályoknak feltétlenül engedelmesskedni tartoznak s minden előfordulható fegyelmi esetben a lelkész-növendékekkel egy és ugyanazon elbírálás alá esnek.

A felvételnél lelkészek és tanítók gyermekei a hasonlók és egyenlők között előnyben részesítendők.

III. Tanulmányi rend, az előadások látogatása és szigorlatok.

29. §. A theologiai fakultás tanfolyama, mint általában a theol. akadémiáké, négy évré vagyis nyolcz félévre (semester) terjed, a melyből legalább három évet (6 semester) a hazai ev. ref. theol. akadémiák valamelyikén kell tölteni. Azoknak, a kik a hazai egyetemek valamelyikén legalább egy évet bölcsészeti, vagy külföldi prot. egyetemen bölcsészeti és theologiai tudományok hallgatásával töltöttek és ezt leczke-könyveikkel igazolják, megengedtetik, hogy a tantárgyakat három év alatt hallgathassák ; azonban ezek is kötelesek minden kötelezett tantárgyból a szabályszerű szigorlatot, illetőleg vizsgát letenni. (1883. szept. conv. jk. 64. sz.) De ha valaki valamely hazai, vagy külföldi egyetemen nem a bölcsészeti fakultáson és nem bölcsészeti s neveléstani tárgyakat hallgatott s úgy kívánna a theologiai fakultásra átlépni, annak hallgatott félévei egyáltalában nem számíttatnak be s az illető köteles az egész négy évi tanfolyamot végezni.

30. §. A theologiai fakultáson a *kötelezett* tantárgyak ezek : 1. Hébernyelvtan, 2. Új-testamentumi görögnyelv, 3. Ó- és új testamentumi bevezetéstán (Isagogika), 4. Ó- és újtestamentumi biblia-magyarázat (exegesis), 5. Ó- és újtestamentumi biblica-theologia, 6. Egyetemes ker. egyháztörténelem, 7. Hazai prot. egyháztörténelem, 8. Dogmatörténelem, 9. Keresztyén hittan, 10. Keresztyén erkölcsstan, 11. Gyakorlati theologia (homiletika, cura pastoralis, catechetika stb), 12. Egyházjogtan, 13. Vallásbölcsészet, 14. Bölcsészet történelem, 15. Nevelés- és oktatástan, 16. Közegészségtan. — *Nem kötelezett* tantárgyak : 1. A theol. tudományok encyclopaediája, 2. Bibliai régiségtan, 3. Jézus élete, 4. Symbolika, vagy polemika, 5. Apologetika, 6. Hermeneutika, 7. Chald nyelv, 8. Arab nyelv, 9. Theol. special collegiumok, 10. Bölcsészeti tárgyak, 11. Modern nyelvek. (1883. szept. conv. jk. 64. sz.)

Mellék tárgyakul, de kötelezőleg taníttatnak : a nevelés és oktatás története, a magyar irodalom története és aesthetika, a magyar alkotmánytan, az ének és a zene.

31. §. Minden növendék köteles az intézetbe léptekor magának az igazgatónál lezckekönyvet szerezni, mely a négy éves tanfolyam egész tartamára szolgál.

A más theol. akadémiáról a tanfolyam közben átlépő tanuló előbbi intézetéből hozott lezckekönyvét folytatólag használhatja.

Az egyetemen kötelezetten hallgatott órákra nézve az egyetemen tartozik minden növendék indexet váltani. A tanfolyam bevégezése után a theologiai és az egyetemi index osztályzatai alapján állítatik ki részére a végbizonyítvány (absolutorium.)

32. §. Minden hallgató tartozik az előadásnál használandó kézikönyveket és a tanári kar által elkerülhetetlenül szükségeseknek ítélt segédkönyveket megszerezni és az egész tanfolyamon át megtartani, a tanári kar ellenőrizvén e kötelesség teljesítését. (1883. szept. conv. jk. 64. sz.)

33. §. A hallgatók a tanári szék által megállapított lezckerendhez alkalmazkodni kötelesek.

34. §. Az előadásokra a növendékek kötelesek pontosan eljárni; csak előlegesen kikért engedély, vagy utólagos orvosi, szülői (gyámi) bizonyítvány melletti mulasztás tekintetik igazolt mulasztásnak. Ellenőrzés végett a tanár szabad tetszése szerint névsort olvas

35. §. A ki engedély vagy igazolás nélkül mulaszt: 1 és 2 elmulasztott óráért a tanár által magánosan megintetik; háromért az igazgató elé idéztetve megdorgáltatik; négyért a tanári szék elé idéztetve megdorgáltatik; négy órán túl előforduló mulasztásoknál a jótétemények fokozatos elvonásával s ha mulasztott órái a heti órák számát elérik, elutasítással büntetetik. A mulasztások egy-egy félév (semester) alatt számláltatnak.

36. §. Az előadási órákon minden növendék köteles magát illedelmesen viselni. A ki az előadásokon a figyelmet és a csendet bármivel megzavarja, az előadó tanár egyszeri megintése után másod ízben már tanári szék elé idéztetik, sőt botrány esetén már első ízben is a tanári szék elé idéztetve megdorgáltatik, s ha a botrányesináló kedvezményes jótéteményes,

a kedvezménytől megfosztatik. Az illemsértő, vagy csendháborító megdorgáltatik; a nagyobb kihágás az intézetből való elutasítást vonja maga után.

Az egyetemi előadásokon elkövetett vétség az egyetemi hatóság ítélkezése alá esik; de a vétség foka szerint a theologiai fakultás rendtartási szabályai szerint is büntetetik.

37. §. A theologiai fakultáson a félév folyamán a tanár annyiszor tarthat részleges colloquiumot, a hányszor tetszik s a hallgatók kötelesek arra mindig elkészülni.

A ki a kérdező órákon készületlenül jelenik meg első ízben a tanár, másod ízben a tanári szék által megintetik, azontúl a szokott büntetésekkel büntetetik; ha pedig az ily kérdező óráról elfogadható ok nélkül marad el, már első ízben tanári szék elé idéztetve megdorgáltatik, ismételt esetben fokozatosan büntetetik. A ki egy félév folyamán egyszer sem colloquál, csak a tanári széktől nyert s indokolt kérelemre adható engedélyvel bocsáttatik félévi colloquiumra. A ki az írásbeli dolgozatok készítésében hanyag s dolgozatait a kitűzött határidőkre nem adja be, mulasztása a kérdezési órákra megállapított büntetésekkel büntetetik.

38. §. Minden félév végén az előadott s a két leczkekönyvbe bejegyzett és a konventi tanterv által kötelezőkké tett tantárgyakból úgy a theol. fakultáson, mint az egyetemen a hallgatók kötelesek az illető előadó tanár előtt colloquiumra előállani, mely félévi colloquium eredménye, valamint a félévi szorgalom a leczkekönyvbe *jeles* (1), *jó* (2) és *elégséges* (3) osztályjeggyel iratik be; az *elégtelen* eredményű colloquium le nem tettnek tekintetik.

A theol. fakultáson tartandó colloquiumok idejéről, melyet a tanári-szék állapít meg, az igazgató a püspököt és az előljáróságot mindig köteles értesíteni.

39. §. A ki a félévi colloquiumot elmulasztja, csak a tanári széktől nyert s indokolt kérelemre adható engedélyvel állhat pót-colloquiumra.

A ki az első félév végén sikertelenül colloquál, a második félév négy első hetében, a ki pedig a második félév végén kap elégtelent, az a következő iskolai év nyolcz első napján egy

ízben javító colloquiumra állhat s ha kísérlete ekkor is sikertelen maradna, az illető tárgy újból hallgatására köteleztetik.

A ki a II., vagy IV évi tanfolyam második felében kap elégtelen osztályzatot, az, tekintettel az alap-, illetőleg az első lelkész-képesítő vizsgára, köteles a vizsgát megelőzőleg az illető szaktanárnál javítani, illetőleg osztály-jegyet szerezeni.

40. §. Némely jogok gyakorolhatása érdekében (legatio-választás) a növendékek között osztályonként minden félév végén érdemsorrend állapíttatik meg. A sorrend alapját az osztályzatok képezik; de tekintetbe vétetik az egyetemen tanusított szorgalom és előmenetel is. Magasabb osztályba újonnan jöttek fél éven át osztályuk végére, az első évesek pedig az első félévben az érettségi bizonyítvány alapján sorozatnak.

IV. A theologiai vizsgákról.

a) *Az alapvizsga.*

41. §. A theologiai szaktanfolyam alatt a két első év teljes befejezése után minden hallgató *alapvizsgát* tenni köteles (1886. okt. conv. jk. 75. sz. 4. §.)

42. §. Az alapvizsgát vezető bizottságot a püspök, vagy helyettesének elnöklete alatt a theologiai fakultás tanárai és az egyházkerületi közgyűlés által három évre választott három tag alkotják.

43. §. Az alapvizsga tárgyai:

- α) ó-szövetségi bevezetéstán,
- β) új-szövetségi bevezetéstán,
- γ) egyetemes ker. egyháztörténelem,
- δ) vallásbölcészlet.

44. §. Az alapvizsga két részből áll, u. m. írásbeli és szóbeli vizsgálatból.

45. §. Az írásbeli vizsgálatot illetőleg a másodéves hittan-hallgatóknak mindjárt a tanév elején az alapvizsga tárgyait képező tanulmányok köréből három feladat tüzetik theologiai értekezésre feldolgozásul. A három feladat közül minden vizs-

gázó egyet szabadon kiválasztván, értekezését a tanév második felében, már a feladatok kiadása alkalmával a tanári szék által meghatározott időre elkészíteni és az igazgatónak beadni tartozik. A feladatok tanári széki ülésen közösen állapíttatnak meg. (1886. conv. jk. 75. 7 §)

46. §. Az alap-vizsgai dolgozatok beadatván, az igazgató azokat a tanév végéig a szaktanárokkal megbíráltatja, a kiknek véleményezése alapján a bizottság a dolgozat osztályjegyét megállapítja s azt a dolgozatra a bizottsági jegyző által rávezeteti.

47. §. Szóbeli vizsgára csak oly másod évet végzett hittanhallgató jelentkezhetik, a ki leczkekönyvével igazolja, hogy a másod évi tantárgyakból a félévi colloquiumokon legalább elégséges (3) osztályzatot nyert. A jelentkezés az igazgatónál minden év augusztus hó végéig történik.

48. §. A kinek írásbeli dolgozata a kellő mértéket nem üti meg, szóbeli vizsgára nem bocsáttathatik s újabb feladatot kapván értekezés írására, a szóbeli vizsga idejétől számított három hónap alatt a vizsga megismétlésére utasíttatik.

49. §. A szóbeli vizsga eredménye a vizsga befejezése után azonnal tárgyanként külön-külön osztályjeggyel állapítatik meg és ezen osztályjegyek alapján általános osztályzatot is nyer a vizsgát tevő: jeles (1), jó (2), vagy elégséges (3) eredménnyel. (1886. conv. jk. 75.)

Jeles osztályzatot csak az a jelölt kaphat, a kinek minden osztály-jegye *jeles*, legföljebb egy *jó*; *jó* osztályzatot, a kinek minden osztályzata *jó* legföljebb egy *elégséges*

50. §. A ki az alapvizsgán egy tantárgyból elégtelen osztályzatot kap: az e tárgyból pótvizsgára köteleztetik; ha a pótvizsgán sem sikerül a kijavítás, ismétlésre utasíttatik. (86. conv.)

A ki két, vagy több tantárgyból kapott a szóbeli vizsgán elégtelen osztály-jegyet, annak pótvizsga nem engedélyezhető s azonnal az egész vizsga megismétlésére utasítandó. (86. conv.)

51. §. Az ismétlésre utasított hittanhallgató, ha a rendes, vagy javító-vizsgán újólág elégtelen osztályzatot kap: a theologiai tanfolyamon való tovább haladástól eltiltatik. (86. conv.)

52. §. Az alapvizsga colloquáló modorban, tárgyanként egy-egy hallgatóval 15 perczig foglalkozva, tartatik.

53. §. Az alapvizsga letételének ideje és eredménye általános osztályzat alakjában a hittan hallgatók lezkekönyvébe a két első évi tanfolyam befejezését igazoló adatok után az igazgató által mindig bevezetendő s e bejegyzést a bizottsági elnök is aláírja.

54. §. Az alapvizsgákról a vizsgáló-bizottság jegyzője által jegyzőkönyv vezetetik; ezen kívül az igazgató a fakultás levéltára számára e vizsgákról külön osztályzati anyakönyvet tartozik vezetni.

55. §. Az alapvizsga ideje mindig a negyedik félévet követő szeptember hó első fele.

A pót- és javító vizsgákra vonatkozó eljárást illetőleg, a ki egy tárgyból utasított pót-vizgára, az három hónap mulva bizottság előtt pótvizsgát tehet; de idő közben a következő évi előadásokra bejárni s a kérdezési órákra elkészülni köteles. A pót- vagy javító-vizgára utasított hallgató azonban, míg a vizsgát sikeresen le nem teszi csakis a püspöktől, külön kérelemzésre esetleg nyert engedély alapján részesülhet bárminemű kedvezményes jótéteményben.

b) *A lelkészképesítő vizsgák.*

56. §. A theologiai tanfolyam mind a négy évének bevégzése után két *renubeli lelkész-képesítési vizsga* tartatik. (86. conv.)

57. §. Az *első képesítési vizsgára* oly egyének bocsáttatnak, a kik a hittanszaki tanfolyam négy évi hallgatását lezkekönyvvel és végbizonyítvánnyal (absolutorium) igazolják. (86. conv.)

58. §. A vizsgát tenni szándékozók kötelesek a vizsgát megelőző napon a theol. fakultás igazgatójánál személyesen jelentkezni, végbizonyítványaikat kivenni, illetőleg erkölcsi és esetleg tartózkodási bizonyítványaikat bemutatni és mindenmű esetleges intézeti tartozásaikat rendbehozni, ellenkező esetben vizgára nem bocsáttatnak.

Oly lelkészjelöltek és segédlelkészek, a kik más egyházkerületből jelentkeznek az itteni lelkészvizsgáló bizottság előtt

vizsgatételre, kötelesek azon egyházmegye esperesétől, kinek fenhatósága alá tartoztak, azon egyházkerület püspöke által is láttamozott elbocsátó bizonyítványt felmutatni.

59. §. Oly egyének, a kik a négy évi tanfolyamból egy évet külföldi vagy hazai egyetemen bölcsészeti és theologiai tudományok hallgatásával töltöttek, kötelesek azt indexeikkel igazolni; e mellett azt is kimutatni, hogy minden köteles tárgyából valamelyik hazai ev. ref theologiai akadémián illetőleg egyetemen szabályszerű vizsgát (félévi colloquiumokat) tettek. (1886. conv. jk. 75 sz. 17. §.)

60. § Minden első képesítő-vizsgára jelentkező tartozik mindazokat a dolgozatait, a melyeket a hittanszaki folyam alatt az egyes tanárok birálata alá készíteni kötelezve volt, sőt esetleg más szabad választás szerinti magán dolgozatait is lezkekönyvével és végbizonyítványával együtt bemutatni s az illető helyre a meghatározott időre beadni. (86. conv jk. 75. sz. 19. §.)

61. §. Mind a két képesítő vizsga írásbeli dolgozatok készítésével van egybekötve. E dolgozatokra kiváló gond és súly helyezendő; a mennyiben a dolgozatok elégtelensége esetében az illető szóbeli vizsgára nem bocsátható. (86. conv jk. 75. sz. 23. §.)

62. §. Az első képesítő vizsgálatra írásbeli dolgozatul a theol. tanári kar minden iskolai év kezdetén, október 15-ig az első vizsga tárgyaiból választott három tételt terjeszt fel a püspöknek, a ki azokat október hó végéig az egyházkerület hivatalos lapjában közhírré teszi.

A vizsgát-tevő e tételek közül köteles egyet értekezési alakban kidolgozni és azt minden év június 15-ig a fakultás igazgatójához beadni, június 15-én túl semmiféle írásbeli dolgozat el nem fogadható.

A dolgozatok az igazgató által a szaktanároknak megbírálás végett kiosztatnak; a kiknek véleményes jelentése alapján a vizsgáló-bizottság állapítja meg az osztályzatot. A megállapított osztályzat a dolgozatra az értekezleti jegyző által rávezetendő. A kinek írásbeli dolgozata nem kielégítő, az szóbeli vizsgára nem bocsátható.

63. §. Az első képesítő vizsga tárgyai:

- a) ó-szövetségi biblia-magyarázat;
- b) új-szövetségi biblia-magyarázat;
- c) ó- és új testamentumi biblica theologia;
- d) keresztyén hittan, symbolikával együtt;
- e) keresztyén erkölcesstan;
- f) szónoklati gyakorlat.

E tárgyak közül az alábbiakból az ismereteknek következő minimuma kívántatik

Az ó-szövetségi biblia magyarázatból: a héber-nyelv alak- és mondatnán kívül mindazon fejezetek fordítása és tudományos magyarázata, a melyeket a tanfolyam alatt a jelöltek hallgattak.

Az új-szövetségi bibliamagyarázatból: a négy evangelium bárhol való fordítása s ezen kívül mindama könyvek tudományos exegese, melyeket a tanfolyam alatt hallgattak.

Szónoklati gyakorlatul köteles a vizsgálatot tevő egy közönséges, vagy alkalmi egyházi beszédet és egy imát jól betanulni s a beszédből egy részletet, az imát egészen elmondani a bizottság előtt.

64. §. Az első képesítő vizsga sikeres letétele által az illető lelkészjelölt lesz és mint ilyen az egyházkerület nevében felhatalmazást és kibocsátást nyer, hogy mint segédlelkész mindennemű lelkészi szolgálatot teljesíthet. A kibocsátás vagy felhatalmazás az egyházi törvényekben megszabott és a régibb gyakorlatok szerint fennálló feltételek és korlátok között általános, azaz nem csupán egy megnevezett egyházra, vagy gyülekezetre szól és a vizsga sikeres letételekor kiadandó. (86. conv jk. 75 20. §.)

65. §. *A második lelkész-képesítő vizsga* az első után legalább egy évre tehető s legfőlebb három évre teendő le, mely idő segédlelkészi gyakorlatban, vagy külföldi egyetemeken való tanulmányozással és magán-nevelői vagy nyilvános tanítói, illetőleg tanári állásban tölthető. Az ezen vizsgára álló jelölt köteles okmányilag bizonyítani, hogy az első képesítő vizsgát annak idejében sikerrel letette és hogy idejét lelkészjelölthöz illő és megengedett foglalkozással töltötte és bármely állásban

működött is, a lelkészi szolgálatokban magát gyakorolta. (conv. 21. §)

66. §. Erre a vizsgálatra is írásbeli dolgozatul három kérdés tüzetik ki a vizsga tárgyaiból, melyek közül a vizsgálattevő egyet kidolgoz értekezés alakjában; ezeken kívül három textus jelöltetik ki egyházi beszéd írására és három nagyobb bibliai szakasz gyakorlati biblia-magyarázat írására. E három-három textus, illetőleg szakasz közül egyet-egyet a jelölt teljesen kidolgoz.

E dolgozatok kitűzése, beadása és megbirálása épen azon határidőkben és módozatok szerint történik, mint az első képesítő vizsgánál. (l. 62. §.)

Végül a szóbeli vizsgálatot megelőző napon elnökileg ki-nevezett felügyelők ellenőrzése mellett, zárt helyen, a püspök által kitűzött kérdésekről vagy liturgiai beszédet, vagy káté magyarázatot tartozik készíteni minden vizsgálattevő.

67. §. A második lelkész-képesítő vizsga tárgyai:

a) Gyakorlati theologia (homiletika, liturgika, katechetika és cura pastoralis) az Egyházi törvények 110 és következő §§-aibankifejezett gyakorlati elvekre és szempontokra való tekintettel;

b) Egyházjog;

c) Magyar protestáns egyháztörténelem;

d) Gyakorlati bibliamagyarázat.

A gyakorlati bibliamagyarázatból az írásbeli dolgozatok kitűzésével egyidejűleg 15—20 gyakorlati magyarázatra való anyag is jelöltetik ki, a melyre a vizsgálatot tevő úgy tartozik elkészülni, hogy a vizsgálaton a magyarázathoz szükséges tárgyi ismereteket és gyakorlati tanulságokat élő szóval előadhassa.

68. §. A ki az első, vagy második képesítő vizsgán egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az három hónap elteltével pótvizsgára állhat elő és ha azt kellő sikerrel letette részére az év szolgálati idejébe beszámítható.

A ki két tantárgyból függesztetik fel, az e két elégtelen osztályzatát csak egy év múlva javíthatja ki, az év azonban szolgálati éveibe nem számíttathatik be s míg javító vizsgáját nem tette le, részére minősítvény nem adható ki.

A ki pedig kettőnél több tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az az egész vizsgát egy év múlva ismételni tartozik s előbbi vizsgája évei beszámítására le sem tettek tekintetik.

Mind a rendes, mind a javító vagy pótvizsga csak egyszer ismételhető. (86. conv. jk. 25 és 28. §§-ai)

69. § A lelkész-képesítő vizsgák elfogadására a püspök elnöklete alatt a theologiai fakultás tanári kara és a theol. vizsgáló bizottság jogosult és köteles.

70. §. A rendes képesítő vizsgák mindig szeptember hó első felében az alapvizsgát követő napokon tartatnak.

71. §. Az osztály-jegyek e képesítő vizsgákon is ugyanazok, mint az alapvizsgára nézve megállapítottak. (49. §.)

72. §. A képesítő vizsgálatokról a bizottság jegyzőkönyvet vezetett; az igazgató pedig külön-külön osztályzati anyakönyvet készít, irattárban leendő megőrzés végett.

73. §. A két képesítő vizsga alapján a püspököknek és a vizsgáló-bizottság tagjainak aláírásával ellátott két külön bizonyítvány állíttatik ki, melyeknek díja 2—2 (kettő) forintban állapíttatik meg

A képesítő vizsgákért külön-külön személyenként 5—5 (öt-öt) frt vizsgálati díj állapíttatik meg, a mely összeg az egyházkerületi központi nyugdíjintézet alaptőkéje gyarapítására fordíttatik.

A vizsgálati díjak előzetes beszédese a theologiai fakultás igazgatójának kötelessége, a ki ezekről az egyházkerületi pénztárnoknak számol.

c) A theologiai tanári vizsga.

74. §. Theologiai magántanári vizsgát tehetnek az első és második lelkész-képesítő vizsgát letett olyan lelkészjelöltek, a kik legalább egy iskolai évet valamely külföldi egyetemen, illetőleg theologiai fakultáson töltöttek. (86. conv. 32. §.)

75. §. A theol. magántanárságra felhatalmazást az egyházkerületek adhatják az illető theol. akadémia tanári karának felterjesztésére. (86. conv. 33. §.)

A ki a magántanárságra felhatalmazást akar nyerni, e végből tartozik a theol. tanári karhoz írásban folyamodni, folyamodványában az ezen szabályzat 74. §-ában előirt kellékek meglétét okmányilag beigazolni, választott szakcsoportjait kijelölni és írásbeli dolgozatát teljesen elkészítve bemutatni, vagy ha az már nyomtatásban megjelent volna, annak egy példányát mellékelni. Folyamodó kérését csak a dolgozat elégtelensége esetén lehet megtagadni.

76. §. A magántanárúrá képesítő vizsgát vezető bizottságot a püspök, vagy annak megbizottja, az egyházkerületi közgyűlés által ad hoc kinevezett két-három tag és a theol. akadémia tanárai alkotják: (conv. 34. §)

A magántanári vizsga rendes ideje az őszi lelkész-képesítő vizsgálat és a ker. közgyűlés ideje. A rendes időben tartott vizsga díja 20 forint, melynek fele a diploma kiállítására, fele pedig az egyházkerületi központi nyugdíj-pénztár javára adatik. A ki a rendes időn kívül kívánna vizsgát tenni, az a 20 frt díjon kívül még 30 frtot fizet az egyházkerületi bizottsági tagok útiköltségének fedezésére. (1888. egyh. ker. kgy. jzkv. 69. p. 9 al.)

A vizsgálatról vezetett jegyzőkönyv tudomásvétel és megerősítés végett az ehker. közgyűléshez mindig beterjesztendő.

77. §. A jelentkezők írásbeli és szóbeli vizsgát tartoznak tenni.

78. §. Írásbeli vizsgálat: szakszerű tudományos dolgozat magyar nyelven. E dolgozat a rendes theol. tanárok, illetőleg a szaktanár által megvizsgáltatván és bíráltatván, ha a kívánalomnak kellőleg megfelel, az illető szóbeli vizsgára bocsátatik. (Conv. 36. §.)

79. §. A szóbeli vizsgán a theol. tanárok és főleg a szaktanár részéről a magántanári szabadalmat (venia docendi) nyerni óhajtó kérdéseket kap az általa készített dolgozat köréből; állításait, tételeit bővebben fejtegetni, magyarázni és megvitatni köteles; ezen kívül megvizsgáltatik az általa felvett tudomány szakcsoportba tartozó tudományokból. (conv. 37. §.)

80. §. A theologiai szaktanfolyamban előadott tudományok 10 csoportra oszlanak; a magántanári minősítést megszerezni óhajtó e csoportok közül kettőt köteles választani.

A tiz csoport a következő :

1. Ó-szövetségi, 2. új-szövetségi exegetikai; 3. hittani; 4. erkölcstani; 5. egyetemes egyháztörténelmi; 6. dogmatörténelmi; 7. hazai egyháztörténelmi; 8. gyakorlati theologiai; 9. egyházjogi; 10. bölcsészeti csoport. (conv.)

81. §. A ki mind az írásbeli, mind a szóbeli vizsgát sikeresen kiállotta, választott tudományszaka köréből a tanárok és tanuló ifjúság előtt akadémiai színvonalon álló előadást tart; írásbeli dolgozatát kinyomatván 40—45 példányban tartozik az illető theol. intézet rendelkezésére bocsátani, hogy a munka más theol. akadémiákhoz is megküldhető legyen. Ezután nyeri meg a képesítést és hatalmaztatik fel választott szakjából előadások tartására. (1886. conv. jk. 75 sz. 39. §.)

A képesítés és felhatalmazás kijelentése a püspök által az egyházkerületi közgyűlés előtt történik.

V Fegyelmi törvények.

82. §. A tanári kar kötelessége az akadémiai oktatásnak és az akadémiai életnek szabadságát összhangzólag az akadémia céljaival erélyesen védeni; de egyszersmind a szabadsággal való minden visszaélést és így magának az akadémia céljának minden veszélyeztetését lehetőleg meggátolni. Ebből folyólag a tanári karnak, úgy egyes tagjaiban, mint egészében kötelessége mindazokat az intézkedéseket megtenni, a melyek szükségeseknek mutatkoznak arra, hogy a rend és a fegyelem a theol. fakultáson fentartassék, hogy a fakultásnak, mint tudományos és mint lelkésznevelő intézetnek jellege szigoruan megőriztessék, hogy végre mind magának az anyaintézetnek, mind egyes tagjainak becsülete és méltósága komolyan megóvassék.

83. §. A tanári kar e kötelessége erélyes teljesítéseért felelős a felettes kormányzó hatóságoknak; de a fakultáshoz tartozók is kötelesek a felettük álló hatóságoknak engedelmessékedni, sőt saját körükben még felszólítás nélkül is a fegyelem és rend fentartására közreműködni.

84. §. A theologiai fakultásnak úgy a lelkészi, mint annak internátusában lakó és a tanári pályára készülő tagjai.

érettebb korú ifjak lévén, megváratik tőlük, hogy egész megjelenésükben, modorukban és minden tettükben a lelkeszi, illetőleg a tanári pályához illő komoly és tiszta erkölcsű magaviseletet tanusítsanak; tisztelettel és engedelmességgel viseltesenek a tanári kar iránt, de ugyane tiszteletet tanusítsák az intézet minden előljárója irányában is. Legyenek irántuk udvariasak, előzékenyek, illedelmesek.

A ki az egyházkerületi vagy általában a felettes hatóságoktól való függést nem akarná elismerni s az ellen vétene első izben is jótétemény veszttel, nyilt ellenszegülés esetén első izben is kitiltással büntettetik.

85. §. Az ifjak egymás iránt szeretettel és becsüléssel tartoznak; gondosan óvakodniok kell tehát minden oly cselekedettől, mely a barátságos együttélés összhangját megzavarhatná. Egymásban a kiválóbb, a jobb tulajdonságokat, tisztességesebb hajlamokat becsülik meg; viszont önmaguk igyekezzenek a másiknak esetleg felőlő hibáit megjavítani, nem törvén el maguk között semmi rosszat, erkölcstelen vagy épen becstelen. Mind ebben vezesse az ifjakat a kölcsönös szeretet. Ha pedig valaki magát bárki által sértve érezné, sérelmének orvoslását az intézeti előljáróságnál keresse; mert az önbiráskodás, az önhatalmú visszatorlás szigorúan tiltva van.

Az ez ellen vétők a tett súlyosságához mérten büntettetnek.

86. §. Az ifjúság egészségére és erkölesi életére kártékonnyan ható helyek látogatása tilos.

87. §. Az intézet helyiségeibe semminemű szeszes italt bevinni nem szabad és semmiféle szerencse- és kártyajáték még szünidő alatt sem engedtetik meg. Az ezen tilalom ellen vétők első izben már minden jótétemény elvesztésével, ismétlés esetében pedig kitiltással büntettetnek.

88. § Fegyelmi kihágásokra a vétség nagyságához és ismétléséhez képest a következő büntetések szabhatók:

1. Ha a kihágás csekélyebb, megintés és figyelmeztetés a család-anya (pater familias) által egyedül;
2. intés és dorgálás az igazgató által egyedül;
3. intés és dorgálás a tanári szék előtt;

4. a jótéteményeknek részben, vagy egészben elvonása;
5. feddés, tanácsló elutasítással (consilium abeundi);
6. kitiltás (kizárás) az intézetből.

A mely fegyelmi ügyre nézve a büntetés ezen törvénykönyvben megállapítva nincs, ott a tanári szék az itt jelzett büntetéseket belátása szerint alkalmazza s ezen felül bármely esetben elrendelheti az ifjak szülőinek, vagy gyámjainak tudósítását.

A tanári szék ítélete ellen csak a 4. 5 és 6. pontok alkalmazása esetén lehet felfolyamodni a püspökhöz. A felfolyamodást birtokon kívül az ítélet meghozása után 48 óra alatt kell beadni az igazgatóhoz. Ez időn túl a felebbezési jog elévül.

89. §. A ki csalás vagy lopás bűnébe esnék, az a kár megtérítése mellett kitiltással büntetetik, sőt a körülményekhez képest a polgári hatóságnak is átadatik.

90. §. Az intézet növendékei ellen hozott fegyelmi határozatok folytonosan nyilvántartandók, sőt a magánosan történt megintések, figyelmeztetések és dorgálások is a tanári széknek rendes havonkénti ülésein bejelentendők.

Az iránt, hogy a tanári szék által kiszabott fegyelmi büntetés az illetőnek leczkekönyvébe, vagy bizonyítványába felveendő-e, a vétség súlyos volta szerint a tanári szék esetről-esetre határoz.

91. §. Ünnepe- és vasárnapokon kötelesek a növendékek a nyilvános isteni tiszteleten megjelenni.

A theologus ifjak, ha akár egyenként, akár testületileg az igazgató, vagy a gyakorlati theologia tanára által temetési vagy templomi szolgálatra rendeltetnek ki: e szolgálatoakat minden vonakodás nélkül tartoznak teljesíteni. A mulasztó fegyelmileg vonatik kérdőre mulasztásáért.

92. §. Az intézet tagjai magukban önálló testületet nem képeznek, egy ilyennek jogait nem gyakorolhatják, más testületekkel, hatóságokkal és hivatalokkal testületileg nem érintkezhetnek. Azonban az intézet növendékeit közösen érdeklő ügyekben igazgatói engedély mellett tanácskozhatnak; a tanácskozás ideje és tárgya előlegesen, hozott határozata pedig helybenhagyás végett utólagosan az igazgatónak bejelentendő. Az

ilyen tanácskozásban valamely az intézet kötelékén kívül álló egyénnek egyáltalában nem szabad résztvenni.

93. § Az igazgató, vagy az általa e végett felkért tanár az ifjak tanácskozásain megjelenhetik, őket figyelmeztetheti, sőt a tanácskozás feloszlását is elrendelheti, ha a tanácskozás az intézeti szabályoktól, vagy a kitűzött czéltől eltér.

A tanácskozás, vagy gyűlés kieszközölőinek, egybehívóinak általában kezességet kell vállalniok a rend fenntartása és az intézeti törvényeknek a gyűlésben leendő pontos megtartása iránt. A rendzavarásért, vagy a törvények megsértéséért első sorban ők felelősek

94. § Az intézet növendékei maguk között társulatot, vagy egyletet alkothatnak; de alapszabályaikat az alapításkor vagy megváltoztatás esetében megerősítés végett, a tanári kar elé, ezen kívül jegyzőkönyveiket is az igazgatóhoz felterjeszteni kötelesek.

95. § Az intézet növendékei az intézeten kívül álló társulatoknak, köröknek stb. csak igazgatói engedély mellett lehetnek tagjai.

96. § Az intézet növendékei együttesen bármely helyen, vidéken vagy helyben, szünnapi vagy szorgalmi időszakban csak igazgatói engedély mellett jelenhetnek meg. Ily alkalommal minden előfordulható esetért az intéző személyek felelősek.

97. § Az intézeti növendékek bármely ügyben, bármely kisi dőre, csak előleges igazgatói engedély mellett távozhatnak el a városból, míg három napon túl terjedő elmaradásra, az illetőnek írásban beadandó kérelme alapján, csak a tanári kar adhat engedélyt. A ki engedély nélkül, vagy az engedélyezett időn túl helyes és elfogadható ok nélkül távol marad, leczke mulasztásai beszámításán felül a vétség fokához mérten büntetetik. Hasonlókép büntetés éri azokat, a kik szünidőről a kiszabott időnél későbbben jönnek meg

98. § Az intézetből időközben kilépni akaró növendék bizonyítványt csak szülői, vagy gyámi igazolvány mellett kaphat.

99. § Az intézetből végleg eltávozni akaró növendéknek bizonyítványa csak akkor adatik ki, ha mindennemű intézeti és az intézet kebelében lévő egyleti tartozásait leróttá; to-

vábbá, ha ellene sem élelmezési, sem mosásdíj, sem pedig a szülők, gyám vagy tanár beleegyezésével csinált adósság miatt az igazgatónál követelés bejelentve nincs. Ellenkező esetekben a bizonyítvány a követelések kielégítéséig visszatartatik.

A bizonyítvány ára a bélyegen kívül 2 frt, a mely az igazgatói iroda költségeinek fedezésére szolgál.

100. §. Végbizonyítvány (absolutorium) csak azoknak állítható ki, a kik az előszabott tanfolyamot a tanulmányi szabályok értelmében úgy az előirt óraszám, valamint a köteles tantárgyak tekintetében teljesen befejezték.

Pályavégzettnek az az ifjú tekinthető, a ki szabályszerűen kiállított végbizonyítványt képes felmutatni; ez utóbbit sem a leczkekönyv magában véve, sem egyéb okmány nem pótolhatja.

101. §. A ki a távozási és végbizonyítványt, vagy a leczkekönyvet elveszti, köteles a másodlat kiállításáért a tanári karhoz folyamodni. A tanári kar a másodlat kiadását azonban csak úgy rendelheti el, ha a folyamodó igazolja, hogy a másodlatban kiállítandó okmánynak eltévedését legalább négy héttel a kérvény beadása előtt az összes hazai egyházi lapokban közzétette.

102. §. A másodlat kiállítását a fakultás anyakönyvei alapján a tanári kar engedélyére, a tanári kar jegyzője eszközli és a másodlatba úgy az egyes tanárok, mint az igazgató neveit is maga írja be. A kiállított másodlatot az igazgató hitelesíti és a fakultás pecsétjével látja el.

A másodlat díja a bélyegen kívül 2 frt, a mely összeg az igazgatói iroda költségeire és a tanári kar jegyzője között egyenlően oszlik meg.

103. §. A másodlat kiállítását az igazgató az egyházkeireleti főhatóságok útján az egyetemes konventnek bejelenti.

B. RENDTARTÁSI SZABÁLYOK,

a bennlakó (internatusi) növendékek részére.

104. §. A theologiai fakultás épületében a theologiai és tanári pályára készülő protestáns ifjak lakást, fűtést, butorzatot, étellemezést és kiszolgálást kapnak egy-egy iskolai évre az előjáróság által időről időre meghatározandó összegért, a mely a theologus ifjakra nézve azonban különös kedvezményképpen leszállítható 50, vagy 25 frt kedvezményes díjra a költségvetés korlátai közt mérsékelhető, vagy egészen is elengedhető. A mosatásról magok a növendékek tartoznak gondoskodni.

105. §. A jótéteményeket az illető növendék kérelme alapján minden iskolai év elején a tanárszék ítéli oda

A jótétemények élvezetében az illető növendék azonban csak addig marad meg, míg szorgalma és erkölcsi magaviselete által magát arra minden tekintetben érdemesnek mutatja. Ha évközben a tanári kar arról győződik meg, hogy a kedvezményes jótéteményben addig nem részesített növendékek valamelyike szorgalmánál és erkölcsi magaviseleténél fogva méltóbb a kedvezményes jótéteményben részesített növendékek valamelyikénél: akkor a tanári kar módosíthatja a jótétemények kiosztását s e módosítást *intézkedés és kiutalványozás végett bejelenti az előjáróságnak.*

106. §. A jótétemények kiosztásánál tekintetbe vétetik a növendékek tanulásbeli szorgalma és erkölcsi magaviselete, továbbá vagyoni helyzete, I. éven a felvételnél az érettségi bizonyítvány eredménye

107. §. A bennlakók a benttartási díjat havonkénti előleges részletekben a hónap első öt napján tartoznak befizetni az internatusi gazdasági gondnokhoz. Ezen öt nap alatt az intézeti pénztár koczkázatára részt vehetnek az étkezésben; de az öt nap eltelte után, ha nem fizetnek, az igazgató, — a kihez a gazdasági gondnok a hátralékosokról előterjesztést tartozik tenni, — vagy elvonja tőlük az étkezést, vagy csak a saját koczkázatára engedheti őket tovább kosztolni.

108. §. Ha magánosok, vagy testületek a benntartás részére alapítványt tesznek, joguk van a jótéteményest kinevezni azon ifjak közül, a kiket a tanári kar a jótéteményre érdemtelenekek nem nyilvánított. Minden 1600 frtos alapítvány egy ingyenes, 1100 frt. alapítvány egy 25 frtos, 600 frt alapítvány pedig egy 50 frtos jótétemény odaitélésére jogosítja az alapítót.

A tanári szék ítéletileg az alapítványi helyen lévő növendékektől is elvonhatja a jótéteményt, midőn az alapítónak joga van mást nevezni ki. Ha az alapító kinevezési jogával nem él, akkor e jogot a tanári szék véleményére az előljáráóság gyakorolja.

109. §. Köteles minden bennlakó növendék magával hozni kellő mennyiségű felső ruhán (1 téli kabáton s legalább két rend öltöző ruhán) kívül legalább 6—6 fehérneműt, 3 hálóinget 4 törülköző kendőt, 6 pár harisnyát, vagy ugyanannyi kapezát, 12 zsebkendőt, 3 lepedőt, 2 vánkos-czihát, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét és csizmakefét, u. m. 1 fényesítő-, 1 sár- és 1 mázoló kefét.

a) A dolgozó szobák.

110. §. Minden bennlakó növendék kap a dolgozó szobában egy számozott asztalt, ugyanolyan számú széket és egy számozott fiókot a könyvszekrényben, a melyeknek épségben maradásáért és tisztaságáért egész éven át felelős; év végén tartozik mindent ép és tiszta állapotban visszaszolgáltatni.

A növendék használatára átadott butordarabokon ejtett legkisebb rongolás is az egész butordarab árának megfizetésére kötelez.

111. §. A közös butorokon, a szoba falain és padlóján, vagy az ablakokon ejtett rongálásokat, a tettes ki nem deríthetése esetén, a szoba lakói együttesen tartoznak kiigazíttatni.

112. §. A növendékek a részükre kimutatott dolgozó szobában töltvén napközben idejük nagy részét, ez mintegy otthonuk. Igyekezzenek tehát a rend és tisztaság fenntartására, valamint az egymással való szives és udvarias érintkezés által ezt az otthonot úgy magukra, mint egymásra nézve kellemsé tenni.

A rend és tisztaság érdeke megkívánja, hogy az asztalok és a székek rendes helyeikről ne mozdíttassanak ki.

Az asztalban a könyveket és írószereket mindig rendben kell tartani.

A használatra átvett butorok a tintafoltoktól gondosan megóvándók. A tintával esetleg végig öntött asztal vagy szék újra festendő a kárttevő terhére.

A fogasokon kalapon és felöltőn, vagy téli kabáton kívül más ruhát tartani nem szabad; nem különben tilos a dolgozó szobában öltözni, ruhát, vagy eszimat tisztogatni; papirdarabokat vagy akármiféle egyéb szemetet a padlóra szórni, vagy az ablakon kidobni; ez utóbbiaknak a papirkosárban van a helyük. Az ablakoknál csoportosulni, az ablakon kihajolni vagy kikiáltani szigorúan tiltatik.

113. §. A dolgozó-szobákban, kivéve a nem dohányzók részére fentartott dolgozó szobát, a dohányzás ugyan meg van engedve, de a dohánynak szivar- és szivarka végeknek vagy a hamunak elszórása szigorúan tiltatik. A ki dohányzik asztalára rendes hamutartóról tartozik gondoskodni. A köpőláda hamutartó gyanánt nem használható. Ugyancsak nem használhatók ilyenekül a szobákban lévő fűtő-tömbök sem, a menyinyiben ezekbe bárminemű anyag beszórása tűzveszélyes, vagy egészségellenes lehet.

Figyelmekbe ajánljatik a dolgozó szobák lakóinak a szoba gyakori szellőztetése, valamint az is, hogy gondjuk legyen a tisztaságra a folyosónak, illetőleg előszobának azon részén, a mely épen szobájuk előtt van, mivel e rész is lakásukhoz tartozónak tekinthető.

114. §. A dolgozó szobákban a munka idő:

reggel	6—7 óráig.
délelőtt	8—12
délután	2—6
este	8—10

Szabad idő:

délelőtt	7—8 óráig.
délután	12—2
este	6—8 „

Ünnep- és vasárnapon, valamint hétköznap is, ha iskolai szünet van, délután 4—8-ig van szabad idő

115. §. Esti 9 órai csengetéskor az engedélylyel távollévőkön kívül tartozik mindenki a dolgozó-szobában tartózkodni.

116. §. Munkaidő alatt a dolgozó-szobában teljes csendnek kell uralkodnia; mindenki helyén tartózkodjék s munkáját végezze; a társalgás, énekelés, zenélés, vagy járkálva tanulás, — habár csendben is, — ez idő alatt tiltva van; a szoba lakói egymással legfőlebb rövid idő alatt elvégezhető apróbb ügyeikről beszélgethetnek, de úgy, hogy még legközelebbi szomszédjaikat se zavarják.

117. §. Szabad idő alatt a szoba lakói társalognak, énekelhetnek, vagy zenélhetnek, általában szórakozhatnak; de a lármázás ekkor is szigorúan tiltva van. Énekelés és zenélés alatt az ablakok mindig zárva tartandók. Látogatók is az intézetbe csak a szabad idő alatt jöhetnek.

118. §. A dolgozó-szobákban a rend és tisztaság fentartásáért, valamint az ezen szobákra vonatkozó összes rendszabályok pontos megtartásáért az igazgató által megbízott *szobafelügyelő*, vagy ennek távolléte esetén a helyettese, felelős. A szobafelügyelő a rábizott szobát, annak felszereléseit leltár mellett veszi át és a mellett szolgáltatja vissza az év végén.

A szobafelügyelő esetleges vétsége súlyosabb beszámítás alá esik.

A szobafelügyelő figyelmeztetéseinek tartozik mindenki engedelmessé válni. Ha a szobafelügyelőnek a szoba valamelyik lakójához intézett többszöri figyelmeztetése is eredménytelen maradna; vagy ha a szoba lakóinak felügyelőjük ellen méltányos panaszuk lenne: tartoznak az illetők ügyükkel a pater familiához, vagy esetleg az igazgatóhoz fordulni. Önhatalmúlag elégtételt venni semmiért sem szabad.

b) A tantermek.

119. §. A tantermek délelőtti hét, délután két órakor nyitvatnak ki. Az előadások megkezdéséig tartozik mindenki a kelendő iskolai eszközökkel felszerelve a tanteremben megjelenni s ott szokott helyét elfoglalni.

120. §. A növendékeknek az egyes tanterekben épen csak azokban az órákban szabad tartózkodniok, a melyekben az óra-rend szerint ott tartandó előadásokon megjelenni különben is kötelesek. A mint a délelőtti, vagy délutáni előadásoknak vége van, a tantermek azonnal bezáratnak s az azokba való bemenetelre még külön kérésre sem adatik engedély.

121. §. A tanterekben az előadó tanár megjelenése előtt is tartozik mindenki a leendő lelkészt megillető illedelmes komolysággal viselni magát. Különösen tiltatik minden zajongás, lármás beszéd, éneklés, az ablakoknál való csoportosulás s az azokon való kihajlás.

122. §. A felső ruhák, (felöltők) esernyők és sétapálczák a tantermek előtt lévő előszobákban helyezendők el, azokat a tantermekbe bevinni nem szabad.

123. §. Az egyes előadási órák között lévő szünetek alatt a tantermek előtt futó folyósón a dohányzás ugyan nincs tiltva, de a folyósón is a dohányzással szemetelni nem szabad, a hamú és szivar- vagy szivarka végek az e czélra elhelyezett tartályokba dobandók; a tantermek és ezek előszobáinak ajtajai gondosan becsukandók, míg a folyosó ablakai meg felnyitandók. Mind ezt a tisztaság és az egészségügy követeli meg.

124. §. A növendékek a tantermek összes felszereléseieért egyenként és együttesen felelősek. Az okozott kárt, ha a tettes ki nem tudható az egész osztály köteles megtéríteni. A butorokon ejtett legkisebb rongálás az egész butordarab újból való beszerzésére kötelez egyeseket, vagy osztályokat.

A butorokat rendes helyükről elmozdítani tilos.

125. §. Az előadási órákra oda nem tartozó olvasmányokat bevinni nem szabad. Az ez ellen vétőkre az előadási órákat zavarók fegyelmi büntetései alkalmaztatnak.

c) *Könyvtár és olvasóterem.*

126. §. A növendékek az intézet könyvtárának használatára mindnyájan jogosultak; de a könyvtárból csakis az erre kitűzött órában kérhetnek ki könyveket.

127. §. Encyclopaedikus művek és szótárok csupán a könyvtári helyiségben használhatók, azokat kivinni nem szabad.

128. §. Az intézeti könyvtárból rendszerint egy munkánál többet egyszerre nem lehet kivenni, csupán kivételesen valamely nagyobb tanulmányról foglalkozó hallgatónak engedtetik meg több munka egyszerre való kivétele.

129. §. Egyes munkákat legfőlebb egy hónapi időre lehet kivenni; ennek leteltével a kivett munka a könyvtárnoknak okvetetlenül visszaszolgáltatandó.

Ha valaki akár az ünnepi szünetek alkalmával, akár pedig betegség, vagy bármi más ok miatt évközben hosszabb időre távozik az intézetből, tartozik a nála lévő könyvet (illetőleg könyveket) távozása előtt a könyvtárba pontosan beszolgáltatni; önként értetvén, hogy az iskolai év végén a kiszabott időre minden könyvet be kell adni. Kivételt — saját felelősségére — a könyvtárnok engedélyezhet.

130. §. Ha a növendék a könyvet a beadásra fentebb kitűzött, vagy esetleg részére még egyszer kitűzendő újabb, de egy hetet semmi esetre meg nem haladható időn túl is magánál tartaná: tartozik a könyv értékét és kötésének árát megtéríteni

131. §. A könyvek lapjainak behajtása, befirkálása, bepiszkolása, megcsontítása vagy bármily módon való használhatatlanná tétele, tilos. A legcsekélyebb rongálás, a melyet a könyvtárnok állapít meg, az egész mű árának megtérítésére kötelez

132. §. Az olvasótermet az összes bennlakók szabadon használhatják. Az olvasó terem hírlapjai és folyóiratai használatáért az ifjak egyenként 1—1 frt (2 korona) évi díjat fizetnek az igazgató kezéhez minden iskolai év elején a beiratkozás alkalmával. Ez összeg csupán a könyvtár és az olvasóterem céljaira használható fel.

133. §. Az olvasó teremben lévő lapokért, folyóiratokért s egyáltalában a terem mindennemű felszerelési tárgyaiért az ifjuság egyenként és egyetemesen felelős; a felelőség kiterjed, nemcsak a butorzatra, a falakra, lámpákra stb, hanem az elrongyolt, összefirkált, beszennyezett, vagy jegyzetekkel beirt lap- és folyóirat példányokra is, a mely utóbbiak teljes árban megtérítendőek.

134. §. Lapot, folyóiratot s egyáltalában az olvasó terem felszereléséhez tartozó bármely tárgyat a teremből kivinni bármily rövid időre sem szabad.

135. §. Az olvasó-teremben hangosan beszélgetni nem szabad. A lámpák meggyújtása, avagy szabályozása és eloltása az intézeti szolgán kívül senkinek sincs megengedve.

136. §. Dohányozni az olvasó teremben szabad ugyan; de e helyiségre nézve is fennáll a dolgozó szobákra vonatkozó rendelkezés. Ügyelni kell a gyakori szellőztetésre.

137. §. A lapok, folyóiratok stb. használat után rendbe rakva, szokott helyükre teendők vissza

138. §. Valamint az intézet minden helyiségében, úgy az olvasó-teremben is mindenki köteles a rend, tisztaság és illem szabályait szigorúan szem előtt tartani.

139. §. Az ezen szabályzatban felsorolt utasításoknak érvényt szerezni első sorban az olvasó-terem felügyelőjének kötelessége. A növendékek kötelesek a felügyelő figyelmeztetéseihez alkalmazkodni.

140. §. Az olvasó-teremben való felügyelettel az igazgató által minden iskolai évre egy növendék bizatik meg, a kinek leltár mellett adatnak át az olvasóterem felszerelési és közöltetik vele a tanári kar által tanári gyűlésből megrendelt hazai és külföldi lapok és folyóiratok teljes jegyzéke. A felügyelő kötelessége figyelemmel kíséreni, hogy a megrendelt lapok és folyóiratok kellő időben megérkeznek-e; a postán érkezett lapokat és folyóiratokat az igazgatói irodából átveszi s az olvasó terembe elhelyezi; az elmaradt számokat azonnal megreklamálja. A napi lapok 24 óráig, a heti lapok és folyóiratok pedig addig maradnak az olvasó-terembe, a míg belőlük új szám érkezik. A félretett napi lapok hónaponként csomagoltatva a könyvtár javára elárúsíttatnak; a heti lapok és folyóiratok azonban, a mint belőlük új szám érkezett a könyvtárnoknak beszolgáltatnak. Ha valaki valamely, az olvasó teremből már kivitt, régibb számot óhajtana olvasni, azt csupán a könyvtárnoktól veheti ki.

A felügyelő kötelessége gondoskodni arról is, hogy az összes használati tárgyak ép állapotban maradjanak. Első sorban

ő felelős minden előfordulható rongálásért; valamint ha az ellenőrzés elmulasztása miatt az év végén bármely heti szaklapból, vagy folyóiratból egyes számok hiányoznának, vagy megrongáltatnának, úgy hogy e miatt ezek be nem költethetnének, az utólagos kiegészítés vagy a megrongált példány helyrephatása (egy-egy számok, vagy esetleg egész évfolyam) költségei az olvasó-terem felügyelőjét fogják terhelni.

141. § Az olvasó terem felügyelője, ha mulaszthatlan dolgok miatt kénytelen távozni, helyettesít állít maga helyett; de a felelősséget a helyettesért is teljesen ő viseli.

142. § Az olvasó terem felügyelője köteles minden, az olvasó teremben előfordult és tudomására jutott rendetlenséget, kárt vagy mulasztást a könyvtárnoknak *azonnal* bejelenteni.

143. §. A jelen szabályzat elleni vétségek fegyelmi eljárást vonnak magok után s a vétség fokához mérten büntetnek.

d) Zene- és éneke terem.

144 §. A magán zongorázási, vagy harmonium gyakorlatok ideje: reggel 7—8 óráig, délután 2—8 óráig. E gyakorló órákon az ezen gyakorlatokra kötelezetteknek az illető zenetanító által kiszabott tanulni valókat kell játszaniok.

145. §. A zongorán, vagy harmoniumon hangjegyeket hagyni nem szabad. A felöltők, kalapok stb. a fogasokra akasztandók. A zongora és harmonium fedele játék után mindig lezárandó. Játék közben a terem ajtaja és ablakai betéve tartandók.

146. §. Dohányozni e helyiségben nem szabad.

147. §. A növendékek egyenként és összesen felelősek úgy a rend- és tisztaságért, mint az esetleg okozott károkért, melyek az igazgatónál *azonnal* bejelentendők.

148 §. A zene-gyakorlatokra kötelezettek gyakorló órákat tartoznak megtartani. Az elmulasztott órák rendes óramulasztás számba vétetnek s akként büntetnek. Az ellenőrzést a zenetanító gyakorolja.

149. §. A zeneterem lámpáinak a meggyújtása s eloltása az intézeti szolga kötelessége.

e) *Háló-termek.*

150 §. A háló-termek csak a lefekvésre szóló 10 órai csengetéskor nyíttatnak ki. Csengetés előtt a folyósón csoportosulni nem szabad.

151. §. A háló-termekbe való bemenetel előtt igyekezzék mindenki minden baját, dolgát elvégezni, mert a lefekvés után való járás-kelés és általában a háló-teremben megkivántató csendnek bármi módon való megzavarása a többiek nyugalmának megóvása érdekében szigoruan tiltva van.

152. §. A háló-teremben az esti vetkeződéés és — a meny nyiben szükséges, — a reggeli öltözködés alatt gázlámpa, egész éjjel pedig méceses ég.

A gázlámpák meggyújtása, illetőleg eloltása s a méceses meggyújtása az intézeti szolgálja kötelessége.

153. §. Az év elején számukra kijelölt ágyat a növendékek csakis a háló-termek felügyelőinek engedélyével cserélhetik fel mással.

154. §. Tíz órán túl fennmaradni a legszigorubb büntetés terhe alatt tilos.

155 §. Vacsora idején, illetőleg 10 órán túl való kimaradásra a növendéknek a család-atyától (pater familias) tartoznak engedélyt kérni. Az engedély kérés csak esti 7 óráig történhetik és mindig személyesen.

Az engedély nélkül kimaradók vagy egész éjjelre távollmaradók első ízben már a jótéteményektől megfoszthatók.

156 §. A hazatérők egyszeri kapunyitásért 11 óráig személyenként 5—5 krt, azontúl pedig 10—10 krt. fizetnek a házmesternek.

157 § A háló-terekben a rend és tisztaság fenntartásáért s általában az ide vonatkozó összes rendszabályok pontos megtartásáért az igazgató által megbizott háló-terem felügyelők felelősek. Minden bennlakó köteles e tekintetben az illető felügyelők utasításaihoz és figyelmeztetéseikhez alkalmazkodni.

158 §. Ha a háló-termek felügyelőinek a rend és csend fenntartására vonatkozó ismételt figyelmeztetéseik is sikertelenek maradnának kötelesek ezek az előfordult rendetlenségről a

család-atyának jelentést tenni és pedig kisebb fokú rendetlenkedések esetében másnap reggel, komolyabb s úgy halasztást nem tűrő esetekben pedig azonnal, tekintet nélkül az időre. A rendetlenkedő vétsége fokának megfelelőleg büntettedik a tanári szék által.

159. §. Ha az illető háló-teremben elhelyezett növendékek a háló-terem felügyelőnek a rend és tisztaság fenntartására vonatkozó eljárásában, vagy akár csak eljárásának modorában is valami alapos kifogás alá esőt találvának, tartoznak ebbeli panaszukkal mindenféle czivódás, vagy önkényes elégtétel-vevés mellőzésével a család-anya elé járulni

Az önkényesen elégtételt vevők első ízben már megfoszthatók a bennlakás jótéteményétől.

160. §. A hálótermekben levő szelelők, vagy ablakok bezárása vagy felnyitása csak a felügyelők tudtával és beleegyezésével történhetik, a kik ezt illetőleg mindig az erre vonatkozólag kapott, vagy az intézeti orvostól kikért utasítások és közegészségi követelmények szerint fognak eljárni.

161 §. Ágyneműjét tartozik kiki legalább 3 hetenkint egyszer mosásba adni

Ugyancsak az egészség fentartása kívánja, hogy minden növendék testének tisztán tartásáról úgy a saját, mint lakótársai egészsége iránt való tekintetből kellően gondoskodjék

162. §. Szept. 1—április 1-ig a reggeli 6 órai, április 1—junius 30-ig a reggeli 5 órai csengetyűszóra tartozik minden bennlakó, — a felügyelők figyelmeztetéseit nem várva, — fölkelni s a mosdást az e czélra kijelölt mosdó-termekben elvégezni és gyorsan felöltözködni.

163. §. A lábbeli tisztításhoz szükséges eszközöket kiki a moszdó-terem előszobáiban elhelyezett állványokon köteles tartani s az ugyanott levő kis asztalszékeken végezni. A tisztogatással egyebütt egyáltalában nem szabad rendetlenkedni. A tisztogatáshoz mindenki maga tartozik az eszközöket beszerezni.

164. §. A felkelést jelző csöngetés után az ágyban heverni, vagy akár ülve maradni szigoruan tiltatik

165. §. Öltözködésének bevégeztével tartozik mindenki a

hálótermet azonnal elhagyni $6\frac{1}{2}$, illetőleg $5'$ órán túl a hálóteremben tartózkodni már senkinek sem szabad. Ettől fogva esti 10 óráig a hálóterem — miután kitakarítottak — feltétlenül zárva maradnak és szellőztetnek.

f) A ruhatár.

166. §. A hálóterem előtt futó folyosókon elhelyezett ruhaszekrények közül minden bennlakó kap egy elzárható szekrényt ruhaneműinek tartására. Csak ebben helyezhetők el az esetleg kívülről kapott élelmi szerek is.

167. §. A ruhaszekrényben a ruhanemű mindig rendben s a ruhaszekrény mindig zárva tartandó.

168. §. A ruhatárban hosszasabban tartózkodni, továbbá ott dohányozni tilos.

169. §. A tisztaságra itt is nagy gond fordítandó.

g) Beteg-ápolás, betegszoba és fürdőhelyiség.

170. §. A bennlakók betegségük esetén az intézet betegszobájában ingyenes orvosi kezelésben részesülnek, csupán gyógyszereik árának 50 %-át tartoznak megtéríteni. Házi szereket, keserűviz stb. az intézet ingyen ad. Az orvos által kiszabott étrend költségeit is az intézet viseli. Súlyosabb betegségek esetén a növendék az intézet költségén közkórházban, vagy az orvosi klinikákon ápoltatik. E közkórházi ápolás azonban 30 napon túl nem terjedhet. Az ezen időn túl terjedő kórházi ápolás költségeit már az illető maga viseli.

171. §. Az intézet azonban egyáltalában nem gyógyíttatja a növendéket:

a) ha idült szervi baja van, melyet az intézetbe való belépéskor nem fedezett fel;

b) ha szándékosan megtámadja testi épségét és

c) ha megbetegedését az intézet fegyelmi szabályaiba ütköző cselekedet okozta (kicsapongás stb.)

172. §. Az intézeti orvos a növendékeket időnként meglátogatja az intézetben, egyébként pedig az általa meghatározandó órákban a saját lakásán fogadja a beteg növendékeket.

173. §. Az intézeti orvos által az intézet növendékei ré-

szére rendelt orvosságokat az intézeti gyógyszerárban szolgáltatják ki. A rendelvényekre köteles mindenki, mielőtt még azok a gyógyszerárba vitetnének, a maga nevét sajátkezüleg felírni s azokat az igazgatónál láttamozás és bélyegzés végett bemutatni. Csakis az így láttamozott és lebélyegzett rendelvények 50 %-át fizeti ki az intézet.

174. §. A betegszoba csupán az intézeti orvos javaslatára vehető igénybe.

175. §. A betegek a betegszobába csupán legszüksége-sebb ruhaneműiket vihetik be, hol azok a ruhaszekrényben helyezendők el. A székeken, ágyon, asztalon, vagy éjjeli asztalkán semmiféle ruhaneműt nem szabad tartani. Könyveket s író-szereket vihetnek ugyan a betegszobába, de csak annyit, mennyi az illető beteg éjjeli asztalkáján elfér.

176. §. A szellőztetésre és tisztán tartásra nagy gond fordítandó. A dohányzás, — ha az ellen csak egy beteg is kifogást tesz, vagy ha az orvos eltiltja — feltétlenül tilos; de szigoruan tiltatik mindenféle zajos beszélgetés, éneklés, zenélés és bármi lármás foglalkozás.

177. §. A betegek a használatukra átadott butorok és szerelvények épségéért és tisztaságáért külön-külön, az összes közhasználatú tárgyakért pedig külön és együttesen kártérítés terhe alatt felelősek.

178. §. A betegek akár étkezésükre és a beteg-szoba rendben tartására vonatkozó kívánságaikat, akár bármely másnemű kérelmüket bármikor az intézeti orvos, illetőleg az igazgató elé terjeszthetik.

179. §. Az ételket s italokat a rendes étkezési időben az intézeti szolgáló hordja be a betegszobába. Másnak és másnemű ételt vagy italt, mint a melyet az intézeti orvos rendelt a betegszobába bevinni, vagy bevitetni a legszigoruban tiltatik.

180. §. A betegeket akár a növendékeknek, akár másoknak külön igazgatói engedély nélkül meglátogatni csakis délután 2—3 között szabad.

181. §. A betegszoba mellett lévő fürdőhelyiség csupán a betegeknek áll rendelkezésére s azt úgy és akkor használják, a mint és a mikor az intézeti orvos elrendeli.

182. §. A betegek részére fenntartott fürdőszobán kívül az intézet nagy fürdőhelyisége a tisztaság és egészség fenntartására szolgál s ezt esetről-esetre külön meg állapítandó alkalmas időben és sorrendben használják a bennlakók legalább két hetenként egyszer.

183. §. Étkezés után 2—3 óráig, étkezés előtt 1 $\frac{1}{2}$ órával fürdeni nem lévén tanácsos, ezért az intézeti fürdő használata csak a következő órákban van megengedve: reggel $\frac{1}{2}$ 6— $\frac{1}{2}$ 7-ig, délelőtt 9—11-ig és délután 4—6 óráig.

184. §. A fürdőbe és annak vetkezőjébe, másnak, mint a ki a sorrend szerint ott lenni épen jogosítva van, belépni nem szabad.

185. §. Úgy a vetkeződésnél, mint az öltözésnél az illem szabályai szigoruan szem előtt tartandók. A fürdés csak fürdőruhával (uszó nadrág) van megengedve.

186. §. Rendes körülmények között melegfürdőben egy negyed óránál tovább tartózkodni nem szabad. A hideg zuhany használata nem mulasztandó el; de ez ne alkalmaztassék $\frac{1}{2}$ percnél tovább, a $\frac{1}{2}$ percnél tovább használt zuhany könnyen ártalmas lehet. Szappan használata tilos.

187. §. A fürdés után erősebb testmozgás, séta vagy tornázás ajánlatos. Zordonabb időjárásakor azonban tanácsosabb 1—2 óráig az intézet zárt helyiségében tartózkodni.

h) A torna helyiség

188. §. A helyiség a maga felszereléseivel mindig rendelkezésre áll az ifjuságnak; de használatánál szem előtt kell tartani az egészségtan követelményeit. Így a rendes napi étkezések után egy óra letelte előtt tornázni nem szabad; az étkezés előtt egy félórával pedig a fárasztóbb tornagyakorlatok abbahagyandók.

189. §. A felszerelések rendben és épségben tartásáért a növendékek egyenként és együttesen felelősek. A kárt tévő az okozott kár megtérítésére köteleztetik.

i) Ebédlő termek. Közétkezés.

190. §. A bennlakásra és köztartásra felvett növendékek beiratkozásuk alkalmával tartoznak 1 frtot felszerelési díj czimén az igazgatónál lefizetni.

191. §. Étkezési idők reggelizés 7 órakor. Ebéd $\frac{1}{4}$ 2 órakor. Vacsora télen 7, nyáron 8 órakor. Az étkezésnek ez időpontjait csengetyűszó jelzi.

182. §. A csengetést megelőzőleg az ebédlőkbe lemenni, valamint a földszinten, az ebédlők közelében, a bejáratok előtt csoportosulni nem szabad. A levonulásnak csak az erre kijelölt folyosón és lépcsőn, még pedig zaj és tolongás nélkül kell történnie.

193. §. Könyveket, botot az ebédlőkbe bevinni tilos. Felöltők, kalapok a fogasokra függesztendőek.

194. §. A növendékek az étteremben való megjelenésük után, minden zaj és tolongás kikerülésével haladéktalanul tartoznak helyeiket elfoglalni. Az egyszer kiválasztott helyet mindenik köteles az egész év folyamán megtartani.

195. §. Az étkezés az ebédlő-terem felügyelője vagy valamely általa e célra felkért ifjú által mondandó imádsággal nyíttatik meg és záratik be. Imádkozás alatt mindenki felálljon s magát csendesesen, az imádsághoz méltó komolysággal viselje.

196. §. A növendékek összes számukhoz képest 4-es, 6-os csoportokban vannak egy-egy tálhoz beosztva s naponkint sorrendben váltakozik közöttük az ételszedésben való elsőség

197. §. A négyes, hatos csoportokba osztott növendékek közül egy-egy a csoportfelügyelői tiszttel bizatik meg.

198. §. Mindegyik csoportfelügyelő saját körében felügyel a rendre és illedelemre.

199. §. Étkezés alatt a növendékek magukat művelt ifjakhoz méltóan, illedelmesen viseljék. Tilos a nagyon hangos beszéd, annyival inkább a kiabálás, az egymással való feleselés, egymás háborgatása, vagy épen gúnyolása, kenyérdarabkákkal vagy más tárgygyal való dobálás, minden illetlen beszéd, a terítéki és evőeszközök rongálása.

Mind ezeket ellenőrizni első sorban az egyes csoportoknál levő csoportfelügyelők kötelessége. A rendetlenkedőket megintik, szükség esetén a terem-felügyelőnek bejelentik

200. §. A csoportfelügyelők kötelessége a 4—6 tagú étkező társaság bármelyik tagjának kívánságára az ételadagok utánpótlására a felszolgáló személyzetet illedelmesen felszólítani;

mert senkinek magának a konyhába bemenni, oda beszólani és a felszolgáló személyzettel érintkezésbe lépni nem szabad.

201 §. A kinek bármi tekintetben jogos és indokolt panasza van, jogában áll azt az ebédlő-felügyelő előtt megtenni, a ki aztán annak orvoslásáról illetékes helyen gondoskodni fog.

202. §. A növendékek a felsőbb helyen megállapított hús (20 deka) és kenyér ($\frac{1}{4}$ kiló) adagok kivételével minden ételből étvágyuknak megfelelő mennyiséget vehetnek s ez okból, ha a tál kiürült, szabad a tál-csoport felügyelőik útján az ételadagok utánpótlását kérniök. Azonban az ebédlőből bármiféle ételneműt, annál kevésbé pedig evő- vagy ivóeszközöket kivinni szigoruan tiltva van.

203. §. Az ebédlőben a felügyeletet az igazgató által megbízott ebédlő-felügyelő teljesíti.

204. §. Az ebédlő-felügyelő hatásköre első sorban a növendékekre terjed ki, vigyázván a rendre és a megállapított szabályok megtartására. A szabály ellen vétőket rendreutasíthatja, sőt az ellenszegülőket a teremből kiutasíthatja; de ilyen eljárásáról azonnal tartozik jelentést tenni az igazgatónak. A felügyelő kiutasító szavának az illető ellenmondás nélkül, feltétlenül azonnal engedelmeskedni tartozik, jogorvoslatot azonban az igazgatónál kereshet.

A felügyelő hatásköre másodsorban kiterjed az asztalok és az azokra rakott evőeszközök tisztaságának, továbbá a tálalás és adagolásnak ellenőrzésére. Ha bármi tekintetben kifogása volna a tisztaságot illetőleg, közvetlenül intézkedhetik a felszolgáló személyzetnél, a tálalást, az adagolást, vagy az ételek elkészítését illetőleg pedig észrevételeiről az igazgatónak tartozik jelentést tenni.

205. §. Az ételeket az ebédlőből csakis a betegek s ezek is csak igazgatói engedély és orvosi rendelet folytán vitethetik el.

206 §. Azok a növendékek, a kik bárminő oknál fogva a rendszer étkezések valamelyikében nem vehetnek részt, tartoznak erre az igazgatótól engedélyt kérni és ezt az ebédlő-felügyelőnek azonnal bejelenteni.

207 §. A záró imádság előtt senki el nem távozhatik;

ennek elmondása után a növendékek csendben, tolongás nélkül, az ebédlőben használt eszközöket rendben visszahagyva távozzanak a teremből.

208 §. Étkezés idején kívül az étkező termekbe semmi szín alatt sem szabad bemenni.

k) A külső helyiségek.

209 §. Az intézet kertté alakított udvarán a növendékeknek szabad járás-kelés engedtetik; miután azonban a tanári lakások legnagyobb része az udvarra nyílik, az intézet elvárja a növendékektől, hogy az udvaron is művelt ifjakhoz méltóan viselik magukat, tehát tartózkodnak minden zajtól, annyival inkább lármától, énekléstől és nagyobb csoportosulástól

210 §. Az udvaron a növényzet rongálása, a gyepletaposása szigorúan tiltatik.

211. §. Az intézet kapui előtt ácsorogni, csoportosulni egyáltalában nem szabad.

Az ezen szabály ellen vétő fegyelmileg is büntethető.

l) A szolgaszemélyzet.

212. §. A szolgaszemélyzet közvetlenül csak az igazgató rendelkezése alatt állván: a növendékeknek velük rendelkezni egyáltalában nem szabad, annál kevésbé őket ide-oda küldözgetni, velük parancsolgatni. Ha a szolgaszemélyzet bármelyik tagja neki előírt kötelességeit nem teljesítené a takarítás és általában a benlakási közös helyiségek rendben tartása körül, akkor az egyes helyiségek felügyelői útján kell azonnal jelentést tenni az igazgatónak; valamint abban az esetben is azonnal jelentés teendő, ha a szolgaszemélyzet valamelyik tagja a bennlakó ifjak valamelyikével durván, illedelmetlenül viselkednék.

m) A játékteremre vonatkozó rendszabályok.

213. §. A játékterem az internatus növendékeinek reggel 7 órától este 8 óráig áll rendelkezésükre.

214. §. A játékteremben egyedül az intézet által elhelyezett és engedélyezett játékok szolgálhatnak szórakozásul u. m

tekeasztal, sakk, dominó, malomjáték, melyekkel azonban nycrészkedés (pénzrejátzás) czéljából foglalkozni tilos; kártya, vagy más szerencsejáték folytatása az intézetből való feltétlen kizárást vonja maga után.

215. §. Ugyanazon játzófelek, — ha mások is óhajtanák a játzószereket igénybe venni, — a sakktáblákat $1\frac{1}{2}$, a dominó és malomjátékot 1, a tekeasztalt $\frac{1}{2}$ óráig foglalhatják le.

215 §. A játékszerek karban tartása és szaporítása czéljából minden játékos tartozik a tekeasztaltól $\frac{1}{4}$ óránként számított 2 krt, a többi játékszerekből $\frac{1}{2}$ óránként számított 1 krt fizetni, mely játékpénz a játékszerem felügyelőjének, vagy napos helyettesének, — a játékszeremből való kizárás terhe alatt, még a játzsma napján kifizetendő.

217 §. A játékszerem felügyelőjét az igazgató nevezi ki. A felügyelő maga mellé egy, vagy több hétre beosztott naposokat állíthat, kikre a felügyeletet átruházza; nevöket a napok kitüntetésével kifüggeszti; de a kik helyett felelősséggel ő tartozik.

218. §. A felügyelő és helyettesei a szabályokkal szemben sem elsőbbséggel, sem kiváltsággal nem birnak.

219. §. A játékszeremben dolányozni szabad, de a dolányozással szemetelni, vagy rendetlenséget csinálni tilos.

220. §. A gázlámpák meggyujtása és eloltása az intézeti szolga kötelessége, kit amarra felszóllítani csakis a felügyelőnek, vagy napos helyettesének áll jogában; emebben pedig este 8 órán túl megakadályozni bárkinék is tilos.

221. §. A felöltök, botok, kalapok az előszobában helyezendők el.

222. §. A játékszerem berendezéséért, a játékszerekért, valamint a rend, tisztaság s általában a szabályok megtartásáért a játékszerem-felügyelő felelős. Felelősségének megkönnyítése végett egy játékszerjegyzökönyv bocsáttatik rendelkezésére, melybe minden játékosnak becsületbeli kötelessége nevét s a játzsma tartamát — a játékszeremből való kizárás terhe alatt — sajátkezüleg bejegyezni. Minden megkezdett $\frac{1}{4}$, illetöleg $\frac{1}{2}$ óra olybá tekintetik, mintha be is fejeztetett volna.

223. §. A felügyelő, vagy napos helyettese figyelmezteté-

seit mindenki köteles illő tisztelettel megfogadni. Engedetlenség esetén a felügyelő az engedetlenkedőt kiutasíthatja, midőn a kiutasított a termet azonnal elhagyni, a felügyelő pedig az esetről az igazgatónak jelentést tenni tartozik. Ugyancsak az igazgatóhoz fordulhatnak panaszaikkal a felügyelő ellonében a növendékek is. Az önhatalmi elégtétel szerzés az intézetből való kitiltásig menő büntetést von maga után.

224 §. A játékteremből való kizárást egyedül az igazgató mondhatja ki a felügyelő jelentésére, a panaszlott meghallgatása mellett.

225. §. Az okozott károk megtérítése költségének mértékét, mely egészen a teljesen újonnan való beszerzésig terjedhet, a felügyelő jelentésére ugyancsak az igazgató állapítja meg.

226 §. Az intézet növendékein kívül idegenek a játéktermet nem használhatják.

n) Az ünnepi követségről (legáció).

227 § Az intézet lelkeszi pályára készülő növendékei a három nagy ünnepen az egyházkerület gyülekezeteibe legációba bocsáttatnak.

A legációt a tanári kar által megállapított érdemsorozatban választják és pedig osztályaik szerint először a IV. azután a III., a II. és az I-ső éves papnövendékek

Ha valaki valamely gyülekezet által a sorozattól eltérőleg olyan legációra jelöltetnék ki (specifikáltatnék), a mely legáció még az illetőnek rendes elválasztás útján nem jutna meg, az illető a következő alkalommal jogosult sorozati helyét elvesztve az osztály végén választhat csak.

Legációba bocsáttathatnak az intézetnek azok a növendékei is, a kik már a theologiai tanfolyamot elvégezve mint bölcsészet-hallgató tanárjelöltek vannak az internátusban; de ezek csak a lelkész-növendékek után választhatnak idősebségi sorrend szerint.

228. §. Az elválasztott legációt elcserélni, egymásnak átadni csak a választás után esetleg előállott fontos ok miatt és csak az igazgató beleegyezésével szabad.

229. §. A legációba menő papnövendékek a gyakorlati theologia tanárának kötelesek az elmondandó egyházi beszédeket megvizsgálás végett beadni s általában csak olyan beszédeket használhatnak, a melyeknek az elmondását az illetékes szaktanár megengedte

230. § A legációba kibocsátott növendék fekete ruhával ellátva s egyházi beszédeire jól elkészülve ünnep előtt legalább egy nappal a legáció helyén megjelenni, a gyülekezet papjánál előzetesen jelentkezni s úgy a lelkipásztor, mint a jóltevők és általában a hívek iránt tiszteletteljes előzékenységgel viseltetni köteles.

Küldetését az igazgató által készített és aláírt s a hívekhez intézett kibocsátó levéllel (conceptus) igazolja a lelkésznel s általában a jóltevőknel.

A küldetéséhez csatolt köteleességek végeztével a lelkészről lepecsételt bizonyítványt kér a felől, hogy templomi teendőit miképen teljesítette, hogy hivatalos és magán érintkezéseiben minő viseletet tanusított s végül, hogy mennyi az az összeg, a melyet iskolai vagy más jótékony célra átadás végett esetleg kézhez vett. A legátusi bizonyítványok a szorgalmi időszak első napján az igazgatónak adandók be. A ki legációi küldetéséről bizonyítványt nem tud felmutatni a következő ünnepen legációba nem bocsáttatik.

o) A szünidőkről.

231 § A tanév I. és II. félévre oszlik. Amaz szeptember hó 1-én kezdődik és bezárólag január 31-ig tart; emez február 1-én kezdődik és tart bezárólag június 30-ig

232. §. A július 1-től augusztus 31-ig terjedő nyári szüneten kívül a szünidők a következők:

a) a kolozsvári szüret hatóságilag megállapított három napja;

b) A karácsonyi szünidő december 20-tól január 7-ig (bezárólag);

c) a husvétii szünidő virágvasárnaptól husvét utáni csütörtökig (bezárólag).

d) a pünkösti szünidő a pünköst vaársnapját megelőző

csütörtöktől (kezdődőleg) az ezen vasárnapot követő csütörtökig (bezárólag);

e) az első és második félév között 4—5 nap.

233 §. E megjelölt szünidők alatt, — kivéven a két félév közé eső néhány napi és szüreti szünidőt, — az internatusban csak fontos és igazolt ok miatt, külön kikért igazgatói engedély mellett szabad a növendékeknek benmaradniok. A szünidő első napján estig a tápintézetben még minden növendék kapja a rendes ellátást, de már a szünidő második napjától kezdve a remanensek csak naponként és személyenként fizetendő 40—40 kr. díjnak a gazdasági gondnoknál való befizetése mellett maradhatnak az internatusban és kapnak ellátást a convictusban. A szünidőt bezáró utolsó nap reggelétől kezdve azonban már ismét minden külön díj nélkül részesülnek a növendékek a megállapított ellátásban.

E szabály alól csak a fekvő betegek képeznek kivételt abban az esetben, ha betegségüket nem önmaguk szerezték maguknak; mert az ilyen betegek csakis a fentebb megszabott naponkénti 40 kr. lefizetése mellett maradhatnak szünidőre az intézetben.

234 §. A nyári nagy szünidő első napjául a theologián a lelkész-növendékekkel tartott évváró ünnepély után következő nap tekintetik, a melyen túl junius 30-ig esetleg az intézetben maradó ifjak a 233. §-ban megállapított ellátási díjat tartoznak fizetni. A nyári nagy szünidő végén pedig a convictusi kosztozás minden év szeptember hó 10-én veszi kezdetét. Előbb még folajánlott díj mellett sem kaphat valaki ellátást.

Junius 30-án túl a növendékek közül senki nem maradhat tovább az internatusban és a szünidő alatt senki az internatus helyiségeiben el nem szállásolható.
